

EGYENRUHÁK

méret után, felszerelési
cikkek, kősz. férfi-
és fiarahák

BARTALIS ISTVÁN

ruhaüzletében

KOLOZSVÁR, Egyetem utca 1.
TELEFON: 26-47

Mi csendőrségi nyomtatványokat, könyv, papír, töltőtollat

SIMON ISTVÁN

CÉGNEEL VÁSÁROLUNK.

NAGYVÁRAD, Bémer-tér 3. Telefon: 26-03.

A m. kir.
Csendőrség
szállítója.

EGYENRUHA

Polgári szabóság, felszerelési cikkek

Gergely Béla

NAGYVÁRAD, Moxey Mihály-utca 1.
A m. kir. csendőrség Béla és Béla Már megvétel osztályának engedélyezett szabója
Megbízható, pontos kiszolgálás.

**EGYENRUHÁZAT
FELSZERELÉSI CIKKEK
URI SZABÓSÁG****ZALKA LAJOS**

SZÉKESFEHÉRVÁR, Nádor-u. 36.

A magy. kir. csendőrség szerződéses
szállítója. A m. kir. csendőrség tag-
jainak kedvező feltételek.

PONTOS szolgálathoz
postos **ÓRÁTI** Arany,
ezt az órákat MI

Optika, fotócikkek.

Székesfehérvár

Zita királynevet 2. sz.

Gede Lajos
ÓRÁSZERELÉS
VÁSÁROLUNK

A legjobb úri és

**EGYENRUHÁK
szabója**

Kriston János

egyenruházati cikkek kereskedése
Budapest, VIII.,
Baross-tér 1. L. B.
Telefon: 349-808

Egyenruházat HOKSÁRI

**KELETI P.-U.-NÁL BAROSS-TÉR 4
NYUGATI P.-U.-NÁL TERÉZ-KÖRÚT 60**

Kedvezményes fizetésre
Jó Bertalanné
Butort butorszalonjából vásároljunk
bizalommal.

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 82. L. B. Telefon: 233-131.
Vidékre Árajánlatot küldünk.

**VÁSÁROLJUNK
OSZTÁLYSORSJEGYET
TÖRÖK BANKHÁZNÁL**

BUDAPEST, IV., SZERVITA-TÉR 3. SZÁM.

Ferreláshoz,
melegítéshez,
fűtéshez szabadban, háztartásban célszerű, takarékos,
veszélytelen a

CEROLUX

SZILÁRD ÉGŐTABLETTA

Denzl. spirítusz helyett. Kapható drogériákban, fűszer- és
festéküzletekben.

CIPŐ, CSIZMA és
mindennemű bőrkészít-
mény ápolására, fényesí-
tésére a kiváló

készít **KNAUSZ FERENC**
vegyipari üzeme,
Budapest, III., Bécsi-út 137.

Mi a magyar gyártmány

THEBRIS MASOLO IRONT
HASZNÁLJUK
GYÁRTJA
SCHULER JÓZSEF RT., BUDAPEST

A tudás abc-je a

Legujabb lexikon

Ára: kp. P 28.—, részletre P 34.— (havi 12.— P) s
20.000 kérdésre ad választ. Mindenkinek szüksége van
reá. Háborús szakácskönyv ára P. 640. Csendőrségi köny-
hákban sem nélkülözhető. Megrendelhető: FARKAS könyv-
kiadó és könyvtérjesztő vállalat, Budapest, VI.,
Dossowffy-u. 40. Bármely megjelent könyv nálunk
megrendelhető. Postal szétküldés

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti:
BENEDEK MIHÁLY alezredes

Segédszerkesztő:
Dr. BANYAI LÁSZLÓ százados

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest,
II., Fő-utca 71. Telefon: 153-079

Előfizetési ára:
Egész évre 24 pengő, félévre 12 pengő.
Postatakarékpénztári csekk számla: 25.842.

Megjelenik:
minden hónap 1-én
és 15-én.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Hajszál és vaskalap.

Sok jelét látjuk a felénk áradó bizalomnak. A csendőr szolgálatait mindenki szívesen veszi nemcsak hatósági részről, hanem a lakosság minden komoly rétegéből is. Biznak bennünk s mi az, ami bizalmat kelt? Az, hogy évtizedes neveléssel, erkölcsi és szellemi felkészüléssel, a szolgálat puritánul egyszerű és szigorú értelmezésével és gyakorlásával egészen közel tudunk jutni ahhoz az eszményi célhoz, hogy a közszolgálatnak magát a tiszta, megkönyöríthetetlen törvényt kell képviselnie és az életben is megvalósítania.

Ezt az egyszerűnek látszó, mégis annyi kísértésnek, annyi gáncsnak, annyi melléfogásnak és elkarnyarodásnak kitett célt minden bűvészműtárvány nélkül értük el egyszerűen úgy, hogy szorgalmasan és a lehető legjobban megtanultuk a feladatainkat s azok végrehajtása során ugyancsak ránéztünk egymás körmére. Tisztában voltunk vele, hogy a legparányibb pongyolaság nem más, mint a züllés csirája, tehát nem tűrtük a parányi pongyolaságot sem. Sokan mondták, hogy kicsinyesek, vaskalaposok vagyunk, de hát legyen csak a miénk inkább a jó erős vaskalap, mint a csélesap szalmakalap, amit az első csábító szellő úgy sodor le az emberek fejéről, mint a pattogatott kukoricát.

És ránéztünk egymás körmére sok más tekintetben is. Minden lépésnél, minden kimondott és leírt szónál. Részletesen és szigorúan. Ha mulasztásról, felelőtlenségről volt szó, hajlandók voltunk lemérni a hajszál súlyát és hosszát is. A felelősséget és számadást nem a mázsás dolgoknál kezdtük — ami már elkésett dolog —, hanem a grammnál. Aprólékosan ellenőriztük mindenkinek a feladatkörét, aprólékosan ellenőriztük minden elképzelhető

szolgálati mozzanatnak a megoldását és ez a gondos számbavétel, szolgálati beosztásra tekintet nélkül, mindenkor és mindenütt utólért. Ebből nem engedünk a csendes években sem, pedig nagy volt a kísértés, hogy amikor az általános felfogás és gyakorlat erősen hajlott a lazább kényelmességre, miért ne tágtunk mi is egyet a derékszíjon; minek ez az aprólékos szigor, minek a ridegség puritán életrend az őrsőkön és a többi laktanyánkban, minek a szüntelen egymás-ellenőrzés, minek mindez a merev csendőrszokás, minek a hajszál és a vaskalap, miért ne ülhetnénk be mi is a langyos fürdőbe szundítani egyet?

Mi megmaradtunk a magunk kitaposott útján; mert mindig éreztük, hogy jöhetnek idők, amikor a keménység és megbízhatóság a tudományok tudományánál is értékesebb emberi és szolgálati, nemzeti érték lesz. Most itt vannak ezek az idők s nekünk nem kell se kapkodni, se előmászni a langyos fürdőből dideregve és tanácstalanul. Ha tehát valamikor beláttuk és hittük, hogy a mi egész szolgálati rendszerünk, a részletekbe menő pontosság és a katonakeményesség egyedüli szilárd alapja értékünknek, akkor most csakugyan beláthatjuk és elhithetjük.

A bizalom árad felénk, mint erős kar felé, amelyik minden viszonyok között erőt és biztonságot ad. Ismételjük: minden viszonyok között és a nemzet érdekeit becsületesen szolgáló minden hazánkfia számíthat a támogatásunkra és védelmünkre.

A felénk áradó bizalmat érezzük lépten-nyomon. Nevünknek súlya és becsülete van s aki férfiembert az evés-iváson kívül egyáltalában érdekel valami élettartalom is, az most a mi egyenruhánkban jól érezheti magát. Erdemes volt dolgozni és vállalni a csendőrellet sok szigorát és lemondását. Tisztelet jár érte. Ennél több siker közéleti pályán már el sem érhető és ezt megtartani már könnyebb, mint megszerezni.

Az a bizonyos hajszál és vaskalap ezek után kissé másként fest.

Csendőrségi nyomtatványok és felszerelési cikkek szállítója:

VITÉZEK
Termelő-, Beszerző- és Értékesítő
SZÖVETKEZETE

papírosztálya

Budapest, XII., Bernáth Géza-utca 14. szám
(A csendőrlaktanya közelében.)

A csendőr a falu egészségügyének szolgálatában.

Írta: HAVAS IMRE dr.,

m. kir. közegészségügyi főfelügyelő.

(Harmadik közlemény.)

A Csendőrségi Lapok 1943 november 15-i számában szoltam legutóbb lapunk olvasóihoz. Azóta tovatűnt felettünk a tél és a tavaszban járunk. Ez a tavasz azonban nem a tél utáni megkönnyebbülés érzésével köszöntött ránk, hanem a háború amúgy is sötét fellegeit sötétebbre vonta fejünk fölé és minden magyartól kemény helytállást, önmegtartóztatást, a kötelességteljesítés fokozását kívánja. Etekkétségünk próbatétele ez a helytállás, amely nemcsak a harctéren küzdőktől kíván hősiességet, kitartást és megfeszített erőt, hanem az itthonmaradottaktól is. A háború pusztító ereje mindenkor súlyosan befolyásolta a hadviselő országok belső terét is és szinte állandó kísértői voltak a háborúknak az általános köztisztaság romlása, ezzel kapcsolatosan a fertőző betegségek szaporodása, sőt hatalmas járványok kitörése. Az orvostudomány nagyiramú fejlődése már az elmúlt világháború idején lehetővé tette — az 1918. évi influenza (spanyol) járvány kivételével — a széleskörű járványok megakadályozását. De akkor is számolnunk kellett és ma is számolnunk kell a fertőző betegségek számának nagyfokú szaporodásával és az általános köztisztasági viszonyok romlásával, ha a járványok kitörését sikerül is megakadályozni.

Zrínyi, a hadbölcselő.

Írta: DIENES ANDOR g. százados.

1620. május 1-én a Csáktornya közelében lévő Ozaly várában született a legnagyobb magyar katonabölcselő, hatalmas vezér, államférfi, hadsereg-szervező és lángeszű költő: Zrínyi Miklós gróf.

Hazánk három részre volt ekkor darabolva: a török ekkor már az egész Alföldet elfoglalta és — Budával együtt — megszállva tartotta. Erdély, a keleti magyar állam, önálló volt ugyan, de a török befolyása alatt állott, a tulajdonképpeni Magyarország már csak a Felvidék néhány vármegyéjéből, a Dunántúl alsó részéből, a Drávavidékből és a Muraközéből állt. Legerősebb volt a török nyomás a Kánizsától délre fekvő területeken, Somogy, Zala, Muraköz vidékén, a Kulpa és a Dráva táján, a déli végeken, melynek védelme a Zrínyiekre volt bízva.

A Zrínyi-család történelmünk egyik legdicsebb nemzetsége. A család maga horvát eredetű, de már Nagy Lajos királyunk óta — aki Zerin várát adományozta a családnak — viselték a Zrínyi nevet és szolgálták híven a magyar hazát. A Zrínyi-nemzettség minden férfitagja katoná volt, akik századokon át harcoltak az egyre jobban terjeszkedő törökkel; a pogánygyűlölet hagyományos volt a családban, ez apáról-fiúra szállt.

Zrínyi Miklós gróf dédunokája volt a legendás szigetvári hősnek, akinek szintén Miklós volt a keresztneve. Már az a fényes név is, amit viselt, nagy tettekre serkentette az ifjú Zrínyit, de nem is ma-

A közegészségügyi hatóságoknak a legcsendesebb béke idején is állandó és soha nem csökkenő ébersége szükséges ahhoz, hogy egy-egy fertőző gócból járvány ne fejlődjék. Ezt az éberséget minden háború idején fokozni kellett, mert a háború a járványok terjedéséhez mindig kedvező feltételeket teremtetett. Az emberek tömeges elmozdítása rendes életkörülményeikből, a háborús idők okozta élelmezési korlátozásokkal járó ellenállóképeség csökkenése, az általánosan tapasztalható romlás a köztisztaság terén, a közigazgatási hatóságok háborús túlterhelése következtében beálló ellenőrzés csökkenése mind olyan tényezők, melyek a fertőző betegségek szaporodását és elterjedését elősegítik.

Az élet ma, amikor a háború közvetlen hatása a hadművelési területek mögötti országrészekre is teljes veszedelmével kiterjed, minden eddiginél fokozottabb éberséget kíván, nehogy a háború okozta pusztulás mértékét vészes járványok fokozzák és ellenségeink fegyvertársaivá szegődhessenek. Ha valamikor szükség volt egészségvédelemre, úgy ma van arra életbevágóan szükség, mert a ránkzúduló megpróbáltatásokat csak úgy tudjuk elviselni, ha ellenállóképeségünket betegségek nem ássák alá. Aki úgy nyilatkozik, hogy ma nem érünk rá azokkal a kicsinyesnek látszó kérdésekkel foglalkozni, melyek a fertőző betegségek továbbterjedésének megakadályozását szolgálják, vagy aki az eddigi erőfeszítéseket csökkenteni meri, tulajdonképpen nem csinál mást, mint az ellenség felénk suhogó kardját élesíti.

Az előző közleményemben azokról az eljárásokról beszéltem, amelyek azt a célt szolgálják, hogy a

radt adósa a várakozásnak: nagy nemzetségének legnevesebb sarja lett, vezéri lélek, olyan, aki a magyarság történelmének szekerét volt hivatva új utakra fordítani s nem rajta, hanem a szerencsétlen körülményeken múltott, hogy a századok távlatába tekintő tervei nem valósulhattak meg.

Zrínyit gyermekkorában Pázmány Péter, a tudós magyar pap neveltette a nagyszombati kollégiumban. Itt szívta magába azt a rajongó szeretetet a magyar föld, nép és történelem iránt, mely egész életét eltöltötte. Mint tizenhétéves ifjú átveszi a Délvidék katonai védelmét és ez a gyermekhadvezér pályafutását azzal kezdi, hogy a Muraközbe berontó kanizsai basát úgy tönkreveri, hogy a töröknek hosszú időre elmegy a kedve Muraköz háborgatásától. A kanizsai és a pécsi basák lassan megismerkednek Zrínyi nevével és kardja élével, a pogányok úgy félnek tőle, mint az eleven ördögtől, de híre akkor válik előttük igazán rettegetté, mikor Ali basát, a „legyőzhetetlen“-t döntőleg megveri. Ekkor nevezi ki a király a huszonhétéves Zrínyit Horvátország bánjává. Tizenhét esztendőre vereszik át a törökkel és több, mint kétszáz csatát vívott meg győztesen. Köprili török nagyvezér elleni híres teli hadjárata után az egész keresztény világ ünnepli Zrínyit, mint Európa hőst és legsikeresebb hadvezérét. Zrínyi hadászati elgondolásai abban az időben egészen újszerűek voltak, mindig nagy szerepet juttatott a meglepetésnek, a szigorú titoktartásnak, a felderítésnek, az ellenség utánpótlási vonalait szétrombolásának. A les és a híd-égetés mestere

köztisztaság fenntartásával és fokozásával a járványt okozható betegségeknek azt a nagy csoportját veszélytelenítsük, amelybe a vérhas és a hastífusz is tartozik.

Mielőtt továbbfűzném ezt a kérdést, engedjék meg, kedves olvasóim, hogy valamit kérdezzek. Az előző közleményem hatása alatt rendbehoztak-e néhány udvart, kutat, kútkörnyéket, árnyékszéket, trágyagyűjtőt? Mert ezeken a látszólagos csekélységekben, mint amilyen az udvarok tisztasága, a kutak védettsége, az árnyékszékek résmenetsége, a trágyagyűjtők légytelenítése, múlik jórészt az, hogy a tifusz- és vérhasjárványok kitörését meg tudják akadályozni. Ezek a csekélységek azok, amelyek ki tudnak irtani ezeknek a betegségeknek mindenkor közöttünk leselkedő rémét.

Nem lehet, nem szabad megállnunk, nem szabad kedvünket vesztetnünk azért, mert nem hisznek nekünk. Az orvosok számítottak arra, hogy sok víznek kell lefolynia addig a Tiszán, amíg elhitetik tudományos megállapításaik igazságát mindenkivel. Azt is tudták, hogy amíg ez bekövetkezik, a betegségek továbbra is kiméltlenül jelentkezni fognak és évről-évre elragadják áldozataikat. Hogy ennek mesterségesen is elejét tudják venni addig is, amíg azok a „csekélységek“ rendbe jönnek, feltalálták, illetve alkalmazzák a védőoltásokat.

A védőoltások mesterségesen fokozzák az emberi szervezet ellenállóképeségét bizonyos betegségekkel szemben. Mert a betegség kifejlődése nemcsak a kórokozótól, hanem a megtámadott szervezet ellenállóképeségétől is függ. A rossz (a piszkos,

volt; nemcsak virtussal harcolt, hanem ésszel is és bizonyos, hogyha elegendő erő állt volna rendelkezésére, Magyarországnak nem kellett volna még évtizedekig várnia a török iga alóli felszabadulásra. Azonban a bécsi központi hatalom, a haditanács és főleg Montecuccoli, ez az egészen közepes képességű osztrák fővezér, nem nézte jó szemmel a lángeszű magyar hadvezér sikerét és népszerűségét; tanácsait, javaslatait sohasem fogadták meg, hősi küzdelmeiben magára hagyták. Örökös harcban érte meg életének negyvennegyedik évét, mikor egy vadászat alkalmával szerencsétlenség érte: egy megsebzett vadkan a kursaneci erdőben megtámadta és agyarával torkát felhasította. Így halt meg Zrínyi Miklós, kétszáz győzelmes csata hőse, férfikora teljében. Halálánál súlyosabb csapás nem érte volna a szétdarabolt és a szegyetlenjes vasvári békével megbéklyózott országot.

De Zrínyi nemcsak hadvezér volt, hanem kiváló államférfi is. Mint horvát bán, igazságossá tette az adózást, lecsillapította az elégedetlenkedőket, átszervezte a honvédelmet és a közigazgatást.

Mint költő, egyike a legnagyobbaknak. Főműve, a „Szigeti veszedelem“, ez a gyönyörű hősköltemény, melyben dédapjának, a szigetvári vértanúnak harcat és bátor halálát énekli meg, — egymagában is halhatatlanná tette volna a nevet.

De legnagyobb volt talán, mint katonatudós: hadbölcselő. Hadtudományi műveiben felállított tételei örökké időszerűek és a magyarság szempontjából éppen olyan időtállóak, függetlenek a kortól és

rendbe nem hozott) környezetben élő ember állandóan ki van téve annak, hogy szervezetébe kórokozók jussanak. Ha a kórokozó a szervezetbe jutott, azt mondjuk, hogy az egyén fertőződött. A fertőzés után megkezdődik a kórokozó és a szervezet élet-halál küzdelme. Ha a fertőzés nagyfokú, vagy sűrűn ismétlődő, a szervezet előbb-utóbb alul marad a küzdelemben és súlyos betegség fejlődik ki, melynek könnyen lehet halál a vége.

Ha már nem tudjuk elérni azt, hogy az emberek környezetüket veszélytelené tegyék, gondoskodnunk kellett olyan eljárásról és beavatkozásról, amely a veszélyes környezetben élőket bizonyos fokig védetté tudja tenni a kérdéses betegségekkel szemben. Ennek a szándéknak a megvalósítása pl. a hastífusz elleni védőoltás.

Egészségügyi kormányzatunk, épp azért, mert ismerte azokat a nehézségeket, amelyek a tifusz elleni védekezés végső kialakítását hátráltatják és évtizedekre elodázzák, a hastífusz elleni védőoltást (csakúgy, mint már előzőleg a himlő és diftéria elleni védőoltást) bizonyos, főként rendezetlen falusi körülmények között kötelezővé tette.

A hastífusz elleni védőoltásokról a 247.000/1938. B. M. számú rendelet intézkedik. Eszerint védőoltásban kell részesíteni a hastífusz beteg és bacillusgáza környezetében élő, azokkal érintkező, vagy általuk fertőzés veszélyének kitétt egyéneket, továbbá azokat, akik foglalkozásuknál fogva veszélyeztetettek. Ezeknek a kötelező védőoltását a m. kir. tisztiorvos javaslatára az I. fokú közigazgatási hatóság, mint

a haditechnika vívmányaitól, mint ahogy például a németek nagy hadbölcselője, Clausewitz sem a korának írta munkáit, hanem az elkövetkező német századoknak. Mi magyarok méltán büszkék lehetünk arra, hogy egy magyar katonatudós már három évszázaddal ezelőtt írásba fektette hadművészetünk alaptörvényeit, melyek változatlanul érvényesek mindaddig, míg magyar történelmet írnak és döbbenetes igazságokat tárnak minden magyar katonanemzedék elé.

Jöhet-e olyan kor, amikor időszerűtlen lesz Zrínyinek ez a figyelmeztetése: „Mi magyarok ne építsünk senki vitézségére, hanem, amíg Isten épkezet, lábat adott kinek-kinek, azon erőlködjék, hogy az idegenek ne legyenek szükségesek segítségképpen, mert bizonyára a mi sebünk senkinek úgy nem fáj, mint nekünk.“

Vagy gondoljunk napjaink nagy eseményeire, mikor Zrínyi „Vitéz hadnagy“ című hadbölcséleti munkájának ezt a mondatát olvassuk: „Meg ne rettenj, ha a te ellenségednek nagy hírét hallod, mert talán hamis és ő neveli akarva!“ És mennyire vonatkozik minden idők elhatározás előtt álló katonájára ez a Zrínyi-törvény: „Éjjel-nappal gondolkodjál, mit cselekedhetnél az ellenségnek és az ellenség tenéked. Gondold meg, hogy az ellenség is ilyen gondolatban van!...“ Micsoda katonai igazság ez is: „Veszteg várván és állván, nem változik a veszedelem!“

Ezek csak szemelvények a nagy magyar hadbölcselő írásából, melyekben — mint egy-egy kicsiny cseppben az egész tenger, — benne van a nemzete hibáit és erényeit nagyon ismerő bölcselő szelleme.

I. fokú közegészségügyi hatóság rendeli el. Tömeges védőoltást (város- és községrészek, egész községek, esetleg járásek beoltását) elrendelheti a belügyminiszter, vagy a belügyminiszter engedélyével a törvényhatóság első tisztviselője. Veszélyes járvány esetén intézkedési jogkörre van a m. kir. tisztiorvosnak és tisztii főorvosnak is.

Az oltás kötelező minden 2-70 éves korú egyénre azok kivételével, akiket az orvos a rendeletben felsorolt okok miatt felment. A rendelet 1. §-a szerint az oltásról indokolatlanul elmaradtakat utólagosan, szükség esetén karhatalom igénybevételevel, kell beoltani. Néha az indokolatlanul elmaradók száma nagy. Az oltóanyag befecskenedéseivel járó fájdalomtól általában félnék az emberek (ezt már nem tartják „csekélységnek”) és előfordul, hogy a kötelező tifusz elleni védőoltások végrehajtása a karhatalmat nyújtó csendőrségnek is munkát ad.

A háború okozta bajok közt számítanunk kell arra, hogy a tifusz-veszély országszerte nőni fog, mert az eddigi rossz köztisztasági viszonyoknak csak a rosszabbodására és nem a javulására számíthatunk. Ezzel együtt valószínűleg nőni fog a beoltandók száma és ezzel együtt a csendőrség munkája is.

Egy másik fertőző betegség, amelyik a csendőr és orvos együttes munkáját még inkább igénybe veszi: a kiütéses tifusz. Bár a betegség nevében ott szerepel a tifusz szó, semmiféle rokonságban nem áll a hastífusszal. Más kórokozó okozza a hastífuszt és más a kiütéses tifuszt. Az egyik az emberi ürülékek (bélvár, vizelet) szétszóródásával terjed, a másikat: a kiütéses tifuszt a tetvek terjesztik. A közös név onnan ered, hogy mindkét betegségben a beteg rövidebb-hosszabb ideig eszméletlen, vagy öntudatzavarban, illetve ködös (tifusz: görögül ködöt jelent) öntudatban lehet.

A háború okozta embervándorlás, idegen helyeken való elszállásolás, a tisztálkodási lehetőségek nagyfokú csökkenése elősegítők nagyobb embercsoportok (katonaság, menekülők, szükségelhelyezésben összezsúfoltak) elterjedésének. Vannak ugyan országgrészek, melyekben a tetvesség a legnagyobb békében is otthonos, sőt közismert, hogy a kiütéses tifusz legbuzgóbb békebeli terjesztői a cigányok, azok között is a kóbor cigányok.

A kiütéses tifuszt kizárólag a tetvek terjesztik. Ha beteg emberből vért szívják, majd egészséges emberre kerülnek, abba átoltják a betegség okozóját. Ott, ahol tetű nincs, kiütéses tifusz sincs. Ennek a felismerése megszabta a betegség elleni védekezés útját is. A védekezés egyetlen módja a tetvesek könyörtelen tetvetlenítése. Egyes házak, házcsoportok, falvak tetvetlenítése a legnagyobb feladat elé állítja a hatóságokat, az orvosokat, a fertőtlenítő személyzetet és a csendőrséget is. A tetvetlenítés elől mindenki menekül, holmiját (amely egyébként teli van tetűvel) elrejtja és mindenképpen igyekszik a tetvetlenítéssel járó kellemetlenségek és szegény alól kibújni. A cigánytelepeket csendőri kordonnal kell sokszor körülvenni, hogy a tetvetlenítés végrehajtható legyen. Nagyon megnehezíti a védekezés munkáját az a körülmény, hogy azokon a vidékeken, ahol otthonos a tetvesség, az a téves néphiedelem járja, hogy a tetű csak egészséges emberen tartózkodik.

Ez a tévhit abból a megfigyelésből ered, hogy a tetű a hulláról menekül. Menekül, de nem azért, mert a halottól fél, vagy tiszteli, hanem mert nem talál rajta kellő meleget és megélhetést. E mellett a tévhit mellett a tetvetlenítést végrehajtók munkája ellen dolgozik még az a megfigyelés is, hogy ezeken az állandóan tetves vidékeken csak úgy, mint a cigányok között, a kiütéses tifusz aránylag enyhe betegség formájában zajlik le és előbb-utóbb mindenki átesik rajta anélkül, hogy arról a hatóság tudomást szerezne. Már az újszülött édesanyjától bizonyos fokú védettséget örököl a betegséggel szemben. Ezért enyhébb közöttük a betegség lefolyása is. De Isten őrizze azt a halandót, aki tőlük olyan tetvet kap, amelyik egy ilyen „enyhe” betegről származik!

A kiütéses tifusz elleni védekezés annyit ér, amilyen mértékben a tetvetlenítést sikerül végrehajtani. E tekintetben a legnagyobb fokú szigorúság és pontos munka sohase túlzás.

A tetvesség elleni védekezésről a 247.700/1938. B. M. számú rendelet tartalmaz intézkedéseket. E szerint tetvetleníteni kell:

a) a kiütéses tifuszban vagy erre gyanús betegségben szenvedőket;
b) mindazokat, akiknél tetvesség vagy annak gyanuja fennáll;

c) az a) és b) pontokban megjelölt személyek tetves vagy arra gyanús lakását, ruháját, fehérneműjét és egyéb használati tárgyait;

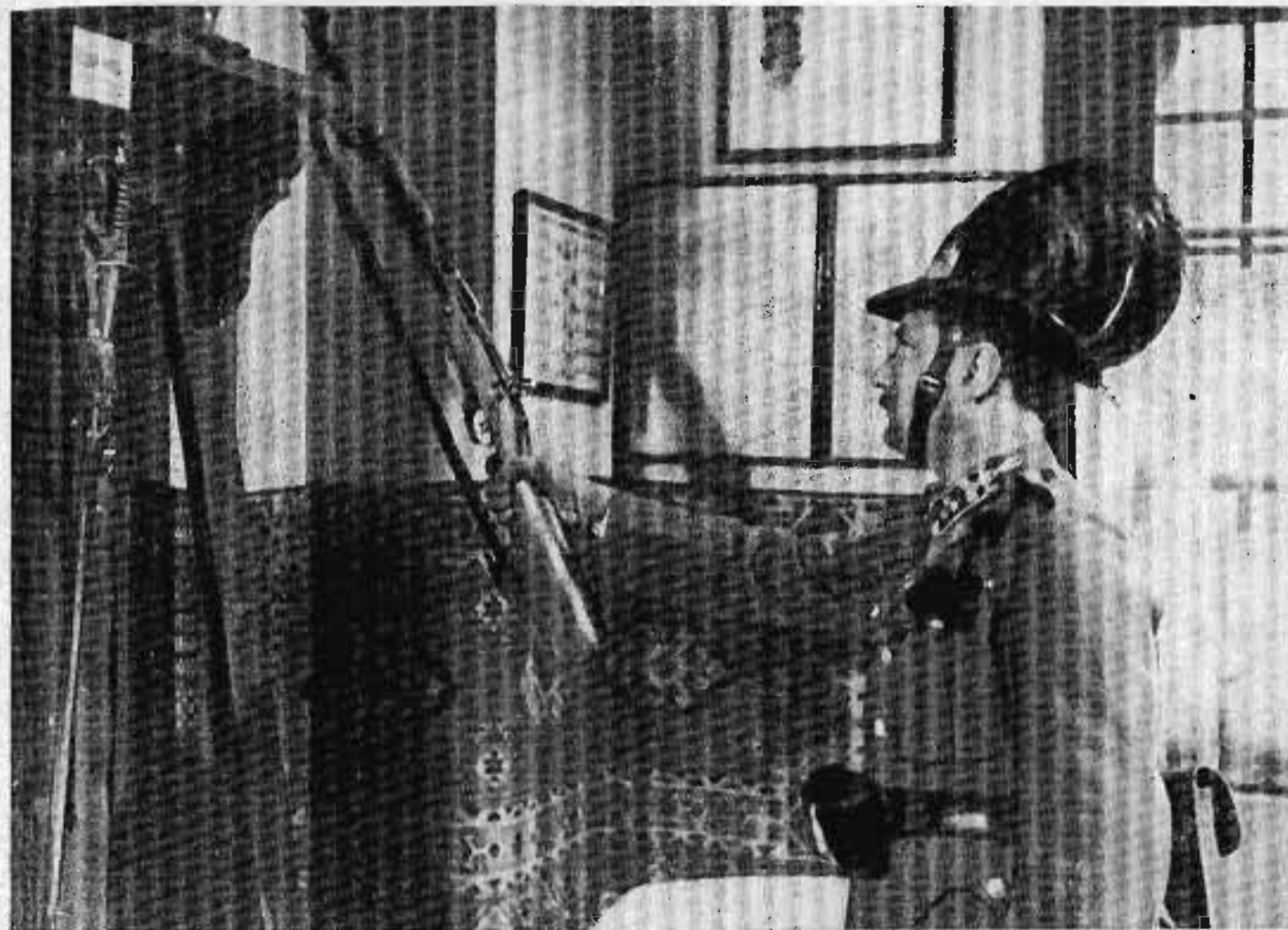
d) a tetves vagy arra gyanús szállítóeszközöket. A tetvesség megállapítása céljából mindazokat, akiknél elterjedés veszélye fennáll, így különösen cigánytelepek lakóit, kóborcigányokat és csavargókat (toloncokat), továbbá szegényházak és tömeglakások lakóit a községi és körorvosok (városi orvosok) kötelesek időszakonként megvizsgálni. Kiütéses tifusz veszélye esetén ezeket a vizsgálatokat hetenként meg kell ismétetni, illetve az előállítottakat előállításukkor kell megvizsgálni.

A tetvetlenítést a közegészségügyi hatóság rendeli el, de sürgős szükség esetén intézkedési joggal van felruházva a m. kir. tisztiorvos és főorvos is. A közegészségügyi hatóság intézkedik aziránt, hogy a tetvetlenítésre kijelölt egyének szükség esetén karhatalom igénybevételevel tetvetleníttessenek.

A rendelet részletes utasítást ad a vizsgálat és tetvetlenítés módjára. Ezek az utasítások inkább a tetvetlenítéssel foglalkozó szakmelyzetnek szól (orvos, fertőtlenítő egészségőr). Ami ezekből általános érdeklődésre tarthat számot, a következőkben foglalható össze: a tetvetlenítésnél a különböző nemű személyeket külön csoportokban szabad csak tetvetleníteni. Ha valakinél a tetvesség csak kistokú, a szakáll, bajusz és a férfiak hajának kivételével a testszőrzet, valamint a nők hajának lenyírása, illetőleg leborotválása mellőzhető. Hogy mennyiben mellőzhető, azt az orvosnak kell elbírálnia.

A tetvetlenítésnél közreműködő személynek megfelelő védőruhát kell viselnie és minden óvintézkedést meg kell tennie, nehogy a tetvek rá is átmászhasanak.

A tetvetlenítéssel járó költségek mindig azt a községet terhelik, amelynek területén a tetvetlenítés szüksége felmerült. Toloncok tetvetlenítési költségei az illetőségi községet terhelik (de ott kell elvégezni, ahol a tetvességet megállapították)! Ha a tolonc ille-

Az őrsparancsnok szolgálatba indul. (A készülő csendőrségi oktató filmből.)

tőségi helye meg nem állapítható, a költségek a toloncolást foganatosító hatóságot terhelik. (115.800/1932. VIII. a. B. M. sz. rendelet.)

Végül megemlítem még a vándor iparosokat is, mint a kiütéses tifusz feltételezhető terjesztőit. Ezek házról-házra, faluról-falura járva keresik vékony kenyerüket és majdnem mindig szükségszerű hálóhelyeken pihenik ki napi fáradalmaikat, tisztálkodási lehetőségük pedig igen kevés. Az ilyen körülmények között élő emberek mindig gyanúsak a tetvességre. Épp ezért ezeket tanácsos a községben való megjelenésükkor azonnal hatósági orvosi vizsgálatnak alávetni.

A fent elmondottak után, azt hiszem, felesleges lenne bizonygatnom, hogy vannak a közegészségügyi munkának olyan területei, ahol eredményes munkára csak akkor számíthatunk, ha a csendőrség és a hatósági orvosi kar egymást megértően támogatja.

Evvel a közleménnyel azt a tervszerű küzdelmet akartam bemutatni, mellyel a magyar közegészségügyi igazgatás minden nehézség, még a közönség közreműködésének hiánya ellenére is le akarja küzdeni a háborús köztisztasági viszonyok romlásával összefüggő fertőzőbetegségek által okozható veszélyt és ezzel is erősíteni kívánja népünket abban a küzdelemben, amely létéért folyik. Mindent óvni, mindent menteni, ami magyar! Ez a ma parancsa, melynek értelmében kéz a kézben dolgozik mindenki, így mi is: csendőr és orvos.

Készül a csendőrségi oktatófilm

Írta: TAKÁCH ATTILA százados.

Nagy sürgés-forgás fogad a Magyar Filmiroda telepén.

Teherkocsik gördülnek be a hátsó udvarra a díszletekhez szükséges anyaggal és a műterem kopár padozatán — mintha a földből nőnének ki — úgy emelkednek mind magasabbra, a deszkából készült falak, melyekbe hamarosan ajtó- és ablakkeretek kerülnek.

A díszletszobák falait festés helyett megfelelő színű és mintázatú papirossal ragasztják végig és mialatt a belső gerendázatot szorgalmas kezek a helyére illesztik, fent a magasban kötelek és láncok segítségével deszkahidak ívelnek át a tető nélküli szobák felett, melyeken fénytelen szemekkel hatalmas reflektorok figyelik a kalapácsok, fogók és festőpisztolyok ütemes munkáját.

A csillogás elkerülése végett üvegnélküli ablakokra függönyöket erősítenek, a falak korom- és füstpatináját barna festékekkel pótolják, a bejárat felől pedig ismerős berendezési tárgyakat hoznak: őrsíroasztalt, polcos fegyver- és köpenyfogast, pénztárasztalt, dícsérő okiratokat, felszerelési tárgyakat...

Csendőrfilm készül.

Dolgozik az operatőr.

Az első felvételi nap reggelén már hibátlan kivételben állanak a díszletek. Minden bútor és apróság a helyén.

Fent az emeleti öltözőkben a film szereplői utolsó simításokat végeznek az előre megbeszélt öltözeteken és a „smink-mester“ különböző színű festékekkel szokatlan, barna-piros színűre varázsolja a szereplők arcát, mert a természetes arcszín a lámpák erős fényében vértelen-sápadtnak hatna.

Lent a műteremben a világosító munkások kapcsolási és gyújtási próbákat tartanak a nagy fényerősségű lámpákkal és a valóságot csalódásig hűen utánozó díszlet-szobákban már csak a portalanítás folyik lázas izgalommal, mert percek múlva kezdődik a felvétel.

Az egyik díszletben megindítják a kakukos órát és a gumikerekes kocsira szerelt felvevőgép lencséjén át, szakértő szemmel figyeli az „operatőr“ a fények és árnyékok helyes összjátékát.

A hátralevő perceket felhasználva, még egyszer végigjárjuk a díszletszobákat. Az első a csendőrlaktanyák ismert részletét mutatja. Laktanyafolyosó. A faosziopos korláttal szemben kis zománctábla szerénykedik a falon: „Lőfegyverek megtöltésére és kiürítésére szánt hely.“

Az ajtón át az őrsirodába jutunk. Minden az előírt helyen áll, úgy ahogyan az ország valamennyi őrsirodájában. Szinte el sem hinné az ember, hogy nem valódi őrsirodába lépett. ha a fejünk felett szikrázó lámpák nem figyelmeztetnének arra, hogy ez is csak díszlet, mégpedig megtévesztően hű, nagy gondtal összeállított díszlet, ami egyik alapfeltétele a belső filmfelvételek sikerének.

A következő szoba egy fatelep munkavezetőjének bódéját ábrázolja. Gerendákból tákoltt, egyszerű berendezés. Füstös falak. Kecskelábú asztal kis pénzlárládjával és a takaróval leterített falóca felett a polcon zsíros papírban élelem, iratok, üveg.

Utána egy községháza szobája tárul a szemünk elé. Hivatalos hirdetések a falon. Az asztalon iratok, bélyegzőpárna és körbélyegző. Mellette görbehegyű, viharvert tollszárak.

Közvetlen mellette egy keskeny szobában két ágy, asztal két székkal, mosdó, fogas. Aki egyszer járt már életében csendőr-pihenőszobában, az mindjárt tisztában van vele, hogy ebben a díszletben pihenőszobai jelenet kerül majd forgatásra.

Időközben elkészültek a lámpák beállításával, a szereplők bent állanak a díszletekben. A felvevőgép, hang-mikrofon üzemből állapotban várják a felvétel kezdetét, hogy a díszletépítő mérnök munkájától kezdve a szereplők teljesítményén át a rendező elgondolásával valóra váljon az az együttes munka, amelyik majd értékes, élő és beszélő képpé varázsolja az író gondolatát.

Ebben a pillanatban felhangzik a műteremben oly gyakran hallott és mégis minden alkalommal jelentőségteljes vezényszó: „Dudát! Csendet! Próbát!“

Kint az udvaron és a folyosókon kigyulladnak a piros lámpák, figyelmeztetve az ottlevőket, hogy bent felvétel kezdődik és teljes csendben, szinte csak lábujjhegyen szabad közlekedni, nehogy bármilyen kintről beszűrődő zaj elronthassa a felvételt.

A műteremben megharsan a duda rekedtes hangja és a szereplőkön kívül mindenki tökéletes mozdulatlanúságba merevedik.

Minden megszokottsága ellenére is valami benső ünnepélyesség fogja el az embereket, amikor egy készülő film első jelenetét kezdik forgatni. Különösen eltölt bennünket csendőriek ez az örömteli meghatódottság, hiszen most tesszük az első lépést a csendőrségi oktatófilmeknek beláthatatlan távlatokba és lehetőségekbe futó útján...

Az első jelenet próbái kicsit elhúzódtak. Nema csoda, mert a jelenetben szereplő őrsparancsnok és az eligazított járőr tagjai tényleges csendőrök, akik bármennyire is tisztában vannak feladatukkal, mégis zavarja őket a szokatlan környezet, a vakító világosság, a felvevőgépnek feléjük ásitó sötét üvegszeme és nem utolsósorban a nagy színészeket is elfogó „lámpaláz“, hiszen életükben először szerepelnek filmen.

Elfogódottságuk lassan felenged és amikor ötöd-ször próbálják a megszokott jelenetet, olyan nyu-

Pihenőszobai jelenet.

godtan, katonásan és természetesen végzik az egyes puskafofogásokat, mint az őrsön.

Ezalatt az operatőr is kiválasztotta gépével a helyes beállítás helyét, lemérték az egyes távolságokat és a helyenként erősítésre vagy tompításra váró fényhibákat is kiküszöbölték, ahogyan azt a lencsén és filmszalagon át mutatkozó kép megkívánta.

Arra a harsány vezényszóra, hogy: „Dudát! Teljes csendet! Felvétel!“, a mikrofont kezelő ember a szereplők feje fölé hajtja a hosszú bambuszrúdra erősített, gömbalakú szerkezetet, amelyik tökéletes hűséggel közvetíti majd a beszédet és egyéb zörejeket a mérnöki szoba hangfelvevő készülékébe.

A szereplők és a felvevőgép lencséje közé odaáll egy munkás a „csapó“-val, ami nem egyéb, mint egy fekete kis tábla, melyre fehér krétával fel van írva a film címe, a rendező neve, a kép és a jelenet sorszáma. Mielőtt a szereplőket venné fel a felvevőgép, pár kockán át a csapó képe rögződik a filmen, hogy amikor az egész film készen lesz, az egyes jeleneteket a forgatókönyv számszerű sorrendjében tudják majd egymásután kapcsolni a vágóasztalon.

A csapó tetején csuklósan felerősített lécdarabka van és amikor a hangmérnök a mikrofonon át leszól, hogy: „Felvétel! — Indít!“, a csapós ember hangosan bemondja a táblára felírt számokat és a kis lécdarabkát lecsapja a tábla tetejére. A képszalagon rögződik a lecsapásnak a képe, míg a hangszalag a lécdarabka koppanását örökíti meg és így a mozdulatot meg a hangot egyeztetve tévedésmentesen illeszthetjük a két filmszalagot a vágóasztalon, hogy a mozgás és a hang pontosan egyidőben jelentkezzen a vetítővászonon.

A felvevőgép halk dongással jár, a kis fekete lécdarab lecsap és amikor a csapós munkás kiment lábujjhegyen a képmezőből, a rendező odaszól a mozdulatlanul álló csendőröknek: „Tessék!“

Sokszor hallott vezényszavak röpködnek: „Szuronyt fel! Közbiztonsági szolgálathoz töltés! Csőre ne töltés!“, és mialatt a tökéletes csendességben az őrsparancsnok és a járőr az eligazítás utolsó mozzanatait játsszák, a felvevőgép dobozában futó filmszalagon egymásután, apró képecskék alakjában rögződnek meg a katonás mozdulatok.

A községi bírónál.

A járőr bezörget.

„Állj!“ — hangzik fel a jelenet végén a rendező szava és a felvevőgép mögött ülő operatőr elégedetten bólint a rendező felé, jelölve annak, hogy képszerűleg a felvétel sikerült. Kisvártatva leszól a hangmérnök is, hogy a jelenet hangja megfelelt a követelményeknek.

A bentlevők megkönnyebbülten lélegzenek fel. Nem kell ismételní a jelenetet, ami bizony elég gyakran előfordul, mivel bármilyen külső zaj, túlhangos vagy túlhalk beszéd épp úgy elronthatja a felvételt, mint a szereplők hibás mozdulata vagy elvett beszédje.

A községháza szobájában folyik a felvétel. Az asztalnál a községi bírót alakító színész ül és jókedvűen dudolva pecsételgeti az előtte fekvő hivatalos iratokat.

Első próbája folyik ennek a jelenetnek. Az ajtón belép a csendőrijárőr. Árnyékuk felrajzolódik a szemközti falra. De valami baj van, mert az árnyék nem eléggé erőteljes és az operatőr megállítja a jelenetet. Nagyobb fényerejű lámpát helyeznek el az ajtón kívül és kezdődik a próba előlről.

Valaki csendben odaszól a rendezőnek, hogy jó lesz sietni a felvétellel, mert „Légó“ van és Kani-zsát, Baját már riasztották.

Mindenki tudása legjavát adva igyekszik a jelenetet minél hamarabb felvételre kész állapotba hozni. Az utolsó próba is megtörtént, égnék a felvételt jelző piros lámpák. A bíró dudolgatva pecsétel, a járőr belép most már kellő hátfénnyel a szobába, amikor kint sivitva megszólalnak a légiveszélyt jelző szirénák.

„Felvétel állj! Lámpákat kikapcsolni, felvevőgépeket, műszereket levinni! Szereplők és személyzet levonulni a kijelölt óvóhelyre!“

Pillanatok alatt elsötétedik és kiürül az előbb még fényárban úszó műterem és miközben kint újból felbőgnék a szirénák, bosszúsan ballagunk az óvóhely felé, mert nem tudni, mennyi időre szakították félbe a munkánkat, pedig a filmfelvételeknél minden perc drága. Nemcsak felesleges munkát, de felesleges kiadást is jelent.

Távolról tompa dörrenések borzongatják meg az épületet és a közelben felállított légvédelmi gépek is szorgalmasan ontják ötös sorozataikat a magasban zúgó ellenséges bombázók felé...

A felhőtlen égbolton egymásután virulnak ki a nagy ürméretű lövedékek fehér robbanófelhői és a messziségben, sárga fényvel égve zuhan lefelé egy kigyulladt gép, hosszú füstcsíkot húzva maga után...

A megzavart jelenet már régen „dobozban van“, ahogy szakmai nyelven mondani szokták. Sikerült.

A második felvételi nap vége felé járunk. Kint lassan szürkül az este.

Úgy hozta magával a véletlen, hogy éppen egy esti jelenetet forgatunk.

Tanyai ház zsalugáteres ablaka előtt áll a járőr. A máskor bántó fényesség helyett gyenge világítás sugárzik feljűk. Éjjeli felvétel.

Fejük felett zöld lomb borul a ház falára és a járőrvezető csendben odaszól a próbacsendőrnek: „Itt megtartjuk a nagypihenőt!“, úgy ahogyan azt annyi járőrvezető mondja a pihenésre kijelölt tereptárgy elérésekor.

Zörgétségükre bent kigyúl a lámpa és a zsalugáteren keresztül arcukra vetődő fénysávok olyan békés, falusi éjszaka hangulatát idézik, hogy egy pillanatra mindenki tovaálmodja magát a műterem

Folyik a kikérdezés.

csalóka világából, szinte várja a kutyaugatást és elfelejti, hogy órákkal előbb ezen a napon is gyilkos acélszilánkok röpödtek az épület felett...

Az előirányzott jelenetek lassan mind elfogytak.

A már feleslegessé vált diszleteket nagyjából lebontották és a felvevőgép ott szorong a csendőrpihenőszoba szűk határai között, hogy a film belső felvételeinek utolsó jelenetét is megörökítse.

A sötét szoba ajtaján belép a gazda lámpával a kezében. Mögötte a járőr. Amint befelé jönnek, a magasban levő lámpák fénye úgy erősödik fel, fokozatosan megvilágítva az egyszerű, de tiszta berendezést.

A gazda elköszön, pihenni tér. A járőr leszerel. A fogásra felkerülnek a kalapok, puskák, járőrtáskák. Az ajtó zárjában megfordul a kulcs és az egyik ágyból kinyuló kéz lecsavarja a lámpa kanóciát és a szobára teljes sötétség borul.

A műteremben utoljára hangzik fel a rendező „Allj!“ kiáltása.

A szereplők, rendező, operatőr és a világosító munkások meglegedett örömmel szoritanak kezét, mert úgy érzik, hogy szívvel-lélekkel vették ki részüket a közös munkából, melynek bizonyítéka az az átlátszó, hajlékony celluloidszalag, amelyik nemsokára készen kerül ki a laboratóriumból és elviszi távoli országrészekbe a megörökített jeleneteket.

Nagyot csattan a műterem vasajtájának zárja és kint az esti csendességben búcsúznak a résztvevők: „Viszontlátásra a külső felvételeknél!“...

Aki hisz, az győzött!

A testnek legyen ereje, hogy a léleknek engedelmességhessék. A jó szolgának erősnek kell lennie. Minél gyengébb a test, annál többet parancsol; minél erősebb, annál engedelmesebb.

J. J. Rousseau

A 'néma nyomozás köréből.

Közl: A m. kir. csendőrség hírközpontja.

A csendőrség hírközpontja nemcsak azzal támogatja a csendőrörsöket és egyéb nyomozó szerveket, hogy a Nyomozati Értesítőt, Nyomozókulcsot és annak pótlékait kiadja, s a nyilvántartása alapján priorál, hanem azzal is, hogy ezeknek olyan esetekben is támogatást nyújt, amikor a bűncselekmény tettese előttük ismeretlen vagy a gyanúsított kitérő az illetők csak hiányos személyi adatokat tudnak szolgáltatni.

Hogy a hírközpont az egyes nyomozásokba miképpen kapcsolódik be, erre nézve felvilágosításul szolgálunk az alább felsorolt esetek:

1. A pápai őrs 1943. március 30-án a hírközpontnak jelentette, hogy 1943. március 16-án Külső-vat községben a rk. templomból történt oltárterítő lopást Módos Mária* csavargónő személyében kiderítette.

Nevezett nőt a celldömölki őrs fogta el, miután ott is az egyik kápolnából oltárterítőt lopott.

A hírközpont kiértékelő alcsoportja a hasonlatosságok kutatása alkalmával a nyilvántartás anyagában megállapította, hogy 1943. március 10-én a vasvári r. k. templomból ismeretlen tettes a nap-pali időszakban oltárterítőket ellopott.

Mínt hogy az elkövetési módok — az oltárterítő lopások — utaltak az összefüggésre, ennél fogva a hírközpont 1943. április 3-án a vasvári őrsöt értesítette, hogy a templomi lopási eset nyomozásánál a kézrekerült Módos Mária figyelembe vehető.

A vasvári őrs nevezett nő személyében a lopási esetet, ezenkívül a toronyi őrskörletben történt és az ottani őrs által még ismeretlen hasonló lopást is kiderítette.

Az azonossági pontok összehozását elősegítette a pápai őrsnek az a jelentése, amelyben megnevezte, hogy a kézrekerült tettes milyen módon követte el a lopásokat, illetve honnan és milyen tárgyakat lopott.

2. A győrujfalui őrs 1943. május 26-án a hírközpontnak jelentette, hogy 1943. április 24-én virradóra özv. Galac Pálné alsóvámosi lakos sérelmére egy Lakatos Zsófi nevű 40 év körüli közep-termetű cigánynő több darab baromfit ellopott. Gyanúsított egyéb adata és tartózkodási helye ismeretlen volt.

Az őrs a nyomozását kérte.

A kiértékelő alcsoport a hasonlatosságok kutatása alkalmával a nyilvántartás anyagában megállapította, hogy azon a környéken Lakatos Zsófi 40 év körüli cigánynő 1943. április 22-én a nyuli őrskörletben csavargott s jóslással és kuruzslással családokat követett el, amiért a győri rendőrkapitányság 1943. május 25-én elfogta és az ottani kir. ügyészségnek átadta.

Mínt hogy a kézrekerült és a győrujfalui őrs által nyomoztatott cigánynő személyleírásánál hasonlatosság mutatkozott, továbbá az elkövetési helyek közelségét is figyelembe véve — a hírközpont 1943. június 5-én a győrujfalui őrsöt értesítette

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

arról, hogy a nyomozásnál a kézrekerült Lakatos Zsófi figyelembe vehető.

A győrujfalui őrs nevezett cigánynő személyében a lopási esetet kiderítette.

Az őrs a tettes kitérőre itt is csak hiányos személyi adatokat jelenthetett, mégis értékesíthetők voltak az összefüggések kutatásánál.

3. A hatvani őrs 1943. április 13-án a hírközpontnak jelentette, hogy április 7-én Juhász István horti lakos lakásán megjelent egy Kótás János nevű 15 év körüli egyén azzal, hogy fogadja fel gazdasági cselédnek. Juhász az illetőt felfogadta, az azonban 1943. április 10-én megszökött és ugyanakkor 90 P készpénzt ellopott. Gyanúsított kb. 150 cm. magas, sovány, szőke, kék szemű. Ruházata: szürke térdnadrág, sötétkék bocskai kabát, levente sapka és cipő volt.

A kiértékelő alcsoport a hasonlatosságok kutatása alkalmával megállapította, hogy a nyilvántartásban mint eltűnt szerepel egy Kótás János nevű egyén, aki Alattyan községben 1929. évben született, tanuló, apja: Péter, anyja: Vastag Etel. Személyleírása és ruházata hasonló a hatvani őrs által nyomoztatott gyanúsítottéhoz.

Miután a nyilvántartásban szereplő Kótás János tanuló azonosnak látszott a nyomozni kért gyanúsítottal, ezt a körülményt a hírközpont az érdekelt hatvani őrssel 1943. április 17-én közölte, mely őrs nevezett személyében a lopási esetet kiderítette.

Mint a bentirtakból kitűnik, a tettes bővebbi személyadatainak felkutatására a kiinduló pontot a hatvani őrs szolgáltatta.

4. A zalaegerszegi rendőrkapitányság 1942. október 15-én kelt, a hírközponthoz küldött nyomozati megkeresése szerint Horváth Istvánné zalaegerszegi lakos nyitott lakásából egy állítólagos Perreg Mária nevű 50 év körüli nő — akinek jobblábáról mind az öt, míg ballábáról három ujjja hiányzik — 130 P készpénzt és különféle ruhaneműt 315 P értékben ellopott. Kérte az állítólagos Perreg Mária névű nyomozását.

A csendőrség központi bűnügyi nyilvántartásának anyagából — a különös ismertető jelek csoportosításából — a kiértékelő alcsoport által megállapították, hogy az állítólagos Perreg Mária azonos Módos Mária 1891. évi szombathelyi születésű csavargónővel, akinek jobblábáról az összes, míg ballábáról három ujjja hiányzik. Kartotéklapja mutatta, hogy több esetben állott már lopások miatt nyomozás alatt.

A megállapítások eredményéről a hírközpont a zalaegerszegi rendőrkapitányságot értesítette, melynek alapján a kapitányság Módos Mária nyomozását a Nyomozati Értesítő 256/942—7. tételszám alatt kérte. A közzétett nyomozata alapján Módos Mária a celldömölki őrs március 26-án elfogta. A zalaegerszegi lopás az ő személyében kiderült.

Ennél az esetről a gyanúsított nő részletes személyleírásának a zalaegerszegi rendőrkapitányság általi közlése adta meg a lehetőséget arra, hogy a

Járőrelgazdítás.

Hitler és Mussolini találkozása.

tettes pontos kiléte a nyilvántartás anyagából megállapítható és eredményesen nyomozható volt.

Tanulság: a nyomozati bejelentéseknél elvül szolgáljon az, hogy a tettes személyére vonatkozó minden tudomásunkra jutott adatot jelentsünk be a hírközpontnak, mert ami a kint végzett nyomozásoknál talán csekély értékű adatnak látszik a tettes kilétének megállapításához, a nyilvántartásban esetleg meg lehet állapítani a tettest.

5. 1942. december havában a tavankuti örskörletben egy magát Kakas (Péterházi, Varasdi) János és Lajosnak nevező ügynök bukkant fel és ruhaneműrendelés ürügye alatt 537.50 P-t csalt ki.

Üzemeit tovább folytatta és 1943. tavaszáig a hírközponthoz beérkezett nyomozati jelentések szerint a bácskossuthfalvai, sülelmedi, bajmoki és ósziváci örskörletekben követett el ekkor már gyümölcsfa- és ruhaneműrendelés ürügye alatt csalásokat. A kicsalt pénzüsszeg ekkorra már 2189 P-re emelkedett.

Miután a tettes megrendeléseit leginkább Kakas János néven eszközölte, a nyomozást kérő örsök nem mindegyikének sikerült a tettes pontos kilétét megállapítani és nyomoztatni.

A beérkezett jelentésekben szereplő személyadatok és a nyilvántartás anyagában elfekvő hasonló nevek között történt priorálás (azonosítás) során megállapították, hogy a tettes valódi neve Varasdi Lajos, aki 1892. január 2-án született Szabadkán, kereskedő, többszörösen büntetett előéletű

egyén, akit a kalocsai kir. törvényszék a Bűnügyi Körözések Lapjában 21/938—3722. tételszám alatt lopás büntette miatt köröz. Erről az érdekelt örsöket a hírközpont értesítette.

Mint hogy Varasdi a megrendelések során magát a budapesti „Merkur Textil cég” megbízottjának adta ki, ebből az a feltevés alakult ki, hogy a csalónak budapesti kapcsolatai vannak és ennek megállapítása és a tettes felkutatása végett a nyomozati ügyiratokat a megállapított adatokkal együtt a hírközpont a központi nyomozó parancsnokság „B” csoportjának átadta.

A kivezényelt nyomozónak sikerült a tettes budapesti kapcsolatait megállapítani, majd azon keresztül a budapesti rokonaival folytatott levelezései folytán fartózkodási helyét is megállapította.

Igy került 1943. május 21-én Miskolcon csendőrkézre. Személyében a nyílt nyomozás során 151 rendbeli családi eset derült ki, a kicsalt pénzüsszeg 6685 pengőre emelkedett. Számottevők azok a családi esetek, amelyek csak a tettes elfogása után láttak napvilágot, amelyekben feljelentés hiánya vagy más okokból a tettes kézrekerítéséig nyomozás nem folyt. Leginkább a visszacsatolt Délvidéken tevékenykedett, de „dolgozott” Erdélyben is.

Igy nyernek a nyilvántartás adatai a nyomozás számára gyakorlati alkalmazást. A kiértékelő alcsoport a beérkezett nyomozati jelentésekben szereplő azonossági pontokat rögzíti, azokat összegezi, majd alkalmas időben a hírközpont az így összegyűjtött adatokat a nyomozás rendelkezésére bocsátja.

A kiértékelő alcsoport a nyilvántartó csoportnak egyik részét képezi. Előbbinek eredményes tevékenységét a fentiekben már vázoltuk.

Maga a nyilvántartó csoport a közbiztonsági szolgálatban a nyomozókulcs és pótlékainak kiadásán kívül akként hasznosítja magát, hogy a hozzá beérkezett priorálásokra a választ megadja.

Hatalmas élő anyaga a bűnügyi statisztika szempontjából is sok értéket tartalmaz. Ilyen például a következő:

Hazánkban a bűnözők között a cigányok sokkal nagyobb számban szerepelnek, mint amilyen arányt mutat a cigányok száma az ország lakosságához képest.

Magyarország lakossága 14.669.128 lélek, közülük kerekén 150.000 a cigány.

A nyomozókulcsban elfogandóként 20.000 személy neve szerepel, akik közül 582 cigány.

Ha kiszámítjuk, hogy az ország összlakosságából mennyi a cigány és a nyomozókulcsban szereplő elfogandók közül mennyi az, azt találjuk, hogy az ország lakosságának 1.02%-a cigány, viszont a nyomozókulcsban elfogandóként szereplő személyek között 2.91%-kal vannak képviselve.

Ez azt mutatja, hogy a cigányok között kerekén háromszor annyi a nyomozókulcs alapján elfogandó bűnöző, mint az ország többi lakosa közt. Ugyanezt az arányt kapjuk meg akkor is, ha azt keressük, hogy az ország lakosságának, illetőleg a cigányságnak hányadrészét lehet megtalálni a nyomozókulcsban.

Az ország lakosságából a 20.000 főnyi elfogandó személy 0.137%-ot jelent; ezzel szemben a cigány-

ságnak 0.39%-át találjuk meg a nyomozókulcsban elfogandóként.

Ez is indokolja annak szükségességét, hogy ha a járőr cigányokkal találkozik, úgy mindig igazoltassa őket, mert a többi emberekhez képest háromszoros a valószínűsége annak, hogy a nyomozókulcsban előfordulnak.

(Folytatjuk.)

PORTYÁZÁS

Csodálatosan ragaszkodik az ember az otthonához. Nagyon sok olyan ember lakik Budapesten, akiket semmiféle hivatás és kötelesség nem kényszerít a maradásra, mégsem mennek vidékre — vállalják a légitámadások izgalmait és kockázatát és kitarának az otthon, a megszokott lakás, bútorzat és környezet mellett.

Hogy ez mennyire helyes vagy nem helyes, erre a kérdésre mi nem felelünk, talán nem is felelhetnénk. Egyrészt nem ránk, hanem az arra hivatott hatóságra tartozik, másrészt meg annyira egyéni dolog ez, hogy nyilván a hatóság sem tudna mindenkire ráillő szabályt kimondani.

Bennünket itt most csak maga a tény érdekel, hogy az otthonhoz ragaszkodás sokkal mélyebben él az emberben, mint gondoltuk volna, hiszen most a mérleg egyik serpenyőjébe az élet, a másikba az otthon került és egyelőre úgy látszik, hogy a mérleg nyelve az otthon felé hajlik, pedig ez nem csak afféle méricskélés, amit ismételni lehet.

A harcterek már régen megmutatták, hogy az emberben az életösztönél is erősebb ösztönök — vagy inkább jellemvonások — élnek, a becsület és bátorság, de ezekről azt hittük eddig, hogy általában inkább csak katonavonás ez, amit belenevelnek a férfibe. A légitámadások mutatták meg, hogy asszonyban, öregben és még gyermekben is élnek az élet szavánál erősebb ösztönök és jellemvonások s ilyen elsősorban az otthon szeretete.

Akár okos, akár nem okos, mindenképpen szép emberi vonás ez. Szerencse, hogy mégsem kizárólagosan az értelem az úr fölöttünk, hanem részese ennek a hatalomnak az érzés is és mintha az utóbbi bizonyulna erősebbnek. Ezért kell megbuknia mindennek, ami csak a rideg és anyagi természetű értelmén akar építkezni. Nem mondjuk, hogy nem lehetne a mi öreg földünk dolgait több értelemmel dirigálni, de ha egyszer eljutna az ember oda, hogy maga a hideg, tiszta ész maradna uralmon, az a második jégkorszakot jelentené.

Lehetnek az ösztönök gyarlók, szeszélyesek, sokszor értelmetlenek, mégse bántuk őket. A családnak, hitnek, otthonnak, hazának elsősorban nem az értelem a fundamentuma, hanem az ösztön. Olyan ez, mint az almában a zamát. Nem mérhető kalóriákkal, semmi köze a sokszor nagyképző laboratóriumokhoz, nélküle az alma mégse kellene senkinek összes vitaminjaival együtt a-tól z-ig. Az ösztönök és érzések teszik az élet zamatját. Nélkülük rideg gép lenne az ember, ennél pedig a hűségesebb tekintetű puli is többet ér.

Az is csodálatos, hogy sokszor a legreménytelenebb helyzetből is megmenekül az élet. Valaki mesélte, hogy egyik vidéki légitámadásnál a bomba

elfújt egy sertésólat. Nem találtak abból fogpiszkálónyi darabot se, a malacnak azonban nem történt baja, csupán egy kiadós hisztéria, amitől két hétig visított.

Az ember hiszi is, nem is az ilyen történetet, de most magunk láttuk ennek a pontos mását, ami emberrel történt. Egy amerikai bombázó zuhant le a hegy oldalába, ott is egy kertbe és ott is egy kunyhóra, amiben egy öregember üldögélt. Az óriás gép feldöntötte a kunyhót, darabjait száz méter távolságra szórta, de ami bent volt a kunyhóban, az mind megmaradt a helyén az utolsó bögréig, mintha semmi se történt volna. Az öregember ott üldögélt azután is kopott karosszékén a szabad ég alatt.

Sokszor mondtuk, megint mondjuk és mind erősebb hittel mondjuk, hogy Isten tenyerén élünk. Nem lehet az életbiztonságot előre kidékázni senkinek, sehol. Meg kell tenni, ami megtehető, de azután már a bizalom a legerősebb várunk. Véd ez a vár, sokszor jobban a betonnál. Veszélyes hivatású és bátor embereknek jó erre minél gyakrabban gondolni. Nincsenek soha, sehol egészen védtelenül, mint ahogy nincs senki soha és sehol egészen védve. A sors kiegyenlíti a két végletet és valahol a közep-tájon, Isten tenyerén helyezi el valamennyiünk gyarló életét. Lehet-e ennél bölcsőbb és igazságosabb megoldás a lét és nemlét versenyében?

Maradjunk most már a légitámadások gondolatánál, ha belefogtunk. Sok mindent lát az ember ilyenkor olyat, amit máskor nem.

Tele a hegyoldal fülemülével, éjszakánként nagy a hangverseny. Nem csökken az akkor sem, amikor felbúgnak a repülőmotorok, elbődülnek az ágyúk, néha robbanások rengetik a földet, a villanások és színes röppályák lángba borítják az eget s az ember ebben a fény-, tűz- és hangorkánban azt hiszi, hogy megveszett a világ, a természet kifordul a sarkaiból és a Göncöl-szekerét elhajtja láthatatlan kocsisa valahova csendesebb égi tájakra.

Az ember ezt érzi, a fülemüle pedig csattog, ahogy a torkán kifér. Neki ez a zenebona semmi. Még annyi sem, mint a villámlás és mennydörgés. Nem zavarja sem a fény, sem a hang, sem a rengés.

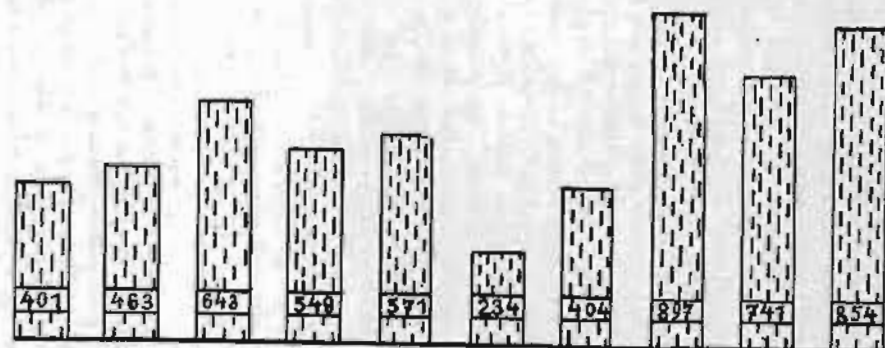
A fülemüle tudja — vagy érzi, egyre megy —, hogy a nap hajnalban fel fog kelni a Mátyás-templom mögül. Tudja, hogy az egész lármától lényegben semmi nem változik s talán ezért csattog még hangosabban, hogy biztassa az embereket: ne féljetekek, a gépek elmennek s újra csend lesz. Valahol falak dőlnek össze, emberi könny és vér buggyan, de a nap fel fog kelni ma reggel is, az élet megy tovább, mert az élet örök és elpusztíthatatlan.

A fülemüle nem fél. Dalol, amíg lehet. Él, amíg lehet. A naphoz és holdhoz igazodik, nem az emberhez. Észre sem veszi, amit mi csinálunk, sőt tüntetően túldalolja az embert és neki van igaza. Dalolni kell, amíg lehet, élni kell, amíg lehet, mert egyszer úgyis elhalkul a dal s a nap akkor is fel fog kelni, de a mi magyar napunk lesz-e ott a Mátyás-templom mögött? A mi otthonunkban, a mi unokánk fogja-e a hajnalt köszönteni, vagy tán idegen? Ez most a kérdés!

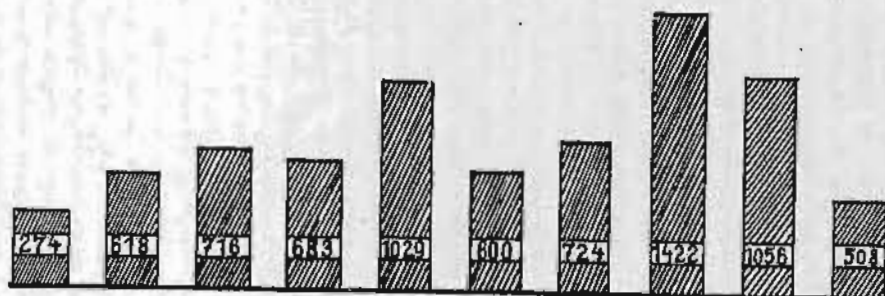
Erről van most szó. Ez az értelme annak, hogy küzdünk és álljuk a tüzet. A fülemüle dala a holnap dala, az ember kitartása pedig az unokák örök hajnala.

A m.kir. csendőrség működési területén 1943-ban előfordult bűncselekményekről (büntettek és vétségek).

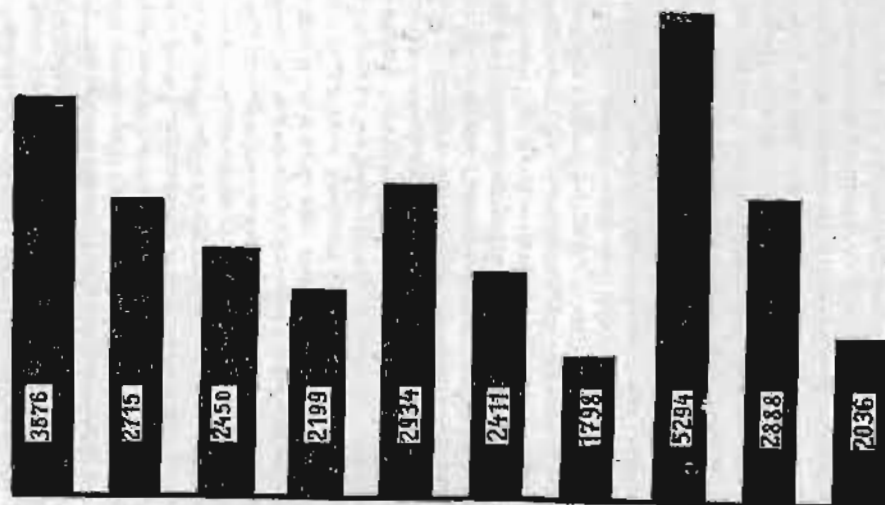
I. II. III. IV. V. VI. VII. VIII. IX. X. kerület

Állam elleni:

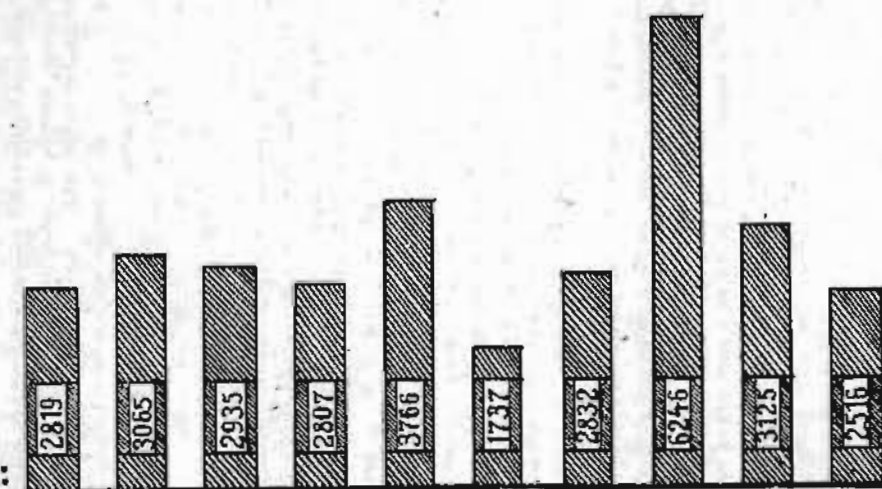

Tüzeset:

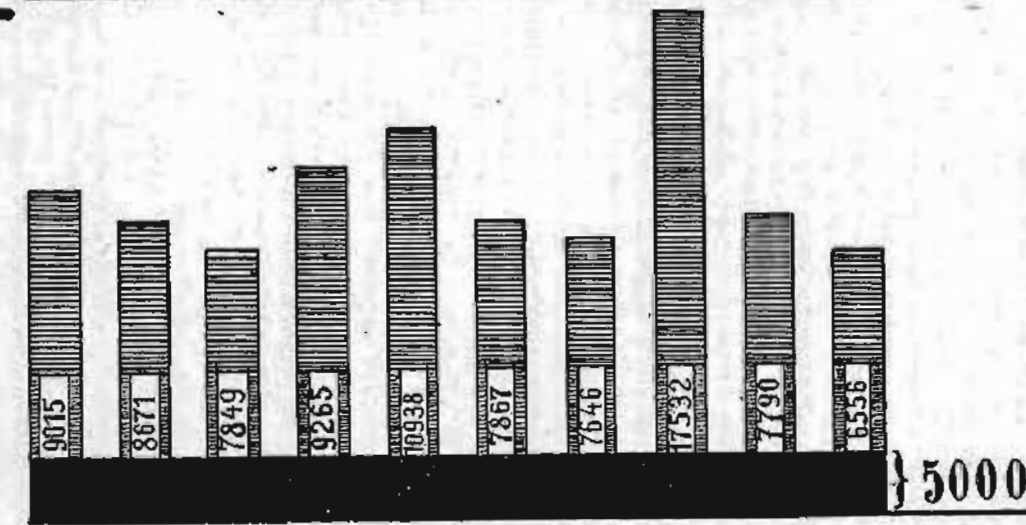

Intellektuális:

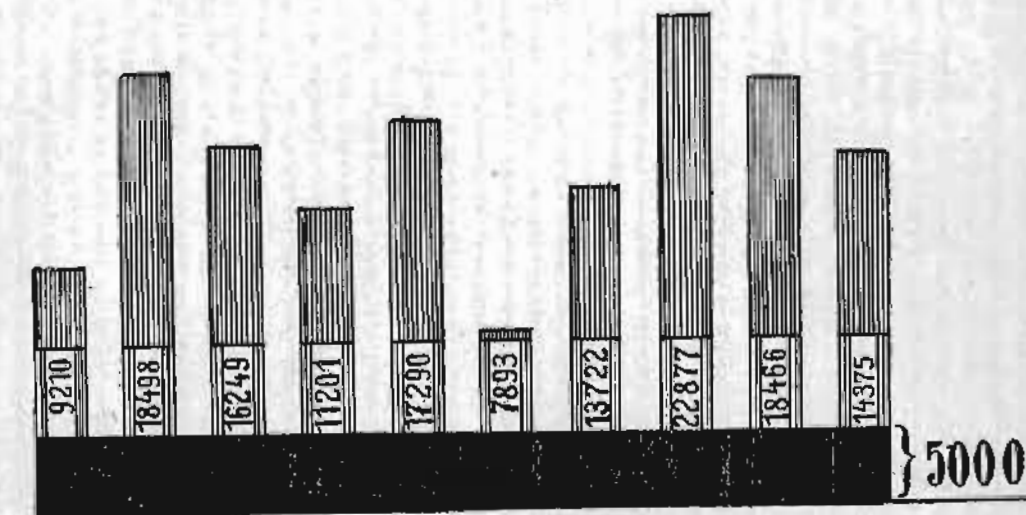
I. II. III. IV. V. VI. VII. VIII. IX. X. kerületnél:

Ember élet elleni:

Vagyon elleni:

Egyéb:

Orvhalász üldözés.

Írta: BARTA JÁNOS őrmester (Szabadka).

Itt a tavasz, közeleg a halászat ideje. Talán nem lesz hiábavaló, ha a fiatalabbaknak elmondok egy velem megtörtént esetet.

Tilalom volt! Piros pünkösöd napja s mi járőrvezetőmmel szolgálatba indultunk. A holt Duna mellett levő erdő zöldült, a töltést — melyen mentünk — zöld pázsit takarta, a tanyákat virágos fák vették körül.

Messze jártunk már a laktanyától, amikor egy Sió menti révészházhoz értünk. Itt a holt Duna és a Sió a tavaszl áradástól megduzzadva kiléptek medrükből s nagy területet öntöttek el.

Miközben a révésszel beszélgettünk, oda ért az egyik halór és közölte, hogy a töltéstől kb. 200 méterre, az árterületen orvhalászok nyomóhálóval halásznak. A töltésen átnézve, mi is felfedeztük őket, amint éppen nyomkodták a vízbe nyomóhálójukat. Azonnal indultunk. A révész felajánlotta csónakját s mind ő, mind a halór velünk jött. A töltésen gyorsan átszaladtunk és a csónakba ugrottunk mind a négyen. Az orvhalászok szerencsére nem vettek bennünket észre nagy elfoglaltságuk miatt. Puskánkat nyakba akasztottuk és úgy evezünk, míg a velünk jötték is nagy iramban kezdtek evezni. A partot azonban alig hagytuk el pár méterre, egyik orvhalász észrevett bennünket s most már ő is igyekezett társával — egy 14—15 éves fiúval — gyors evezéssel menekülni előlünk.

Látszatra nagy előnyük volt — kb. 300 méter — s mi minden erőnket latba vetve, igyekeztünk a távolságot rövidíteni. Orvhalászunk látva, hogy baj van, az egyik víz alatt álló erdőbe evezett s ott bujkált a fák között, nagy bosszúságunkra. Mi ugyanis oldalvágó evezővel nem tudtunk az erdőben evezni a fák miatt.

Már úgy látszott, hogy a nagy távolságot nem tudjuk behozni, de járőrvezetőm biztatására még gyorsabban evezünk mindannyian s így a távolság percről-percre kevesebb lett a két csónak között. Üldözés közben orvhalászunk kievezett az erdőből és nyílt víztükhöz ért. Mi a nyomában voltunk. Járőrvezetőm odakiabált neki, hogy álljon meg, mert ugyis utólérjük. Orvhalászunk — mintha nem is hallotta volna a felszólítást — még vadabb evezésbe kezdett, de már látszott rajta a fáradtság, bár ezt mi is megéreztük. Ekkor a távolság a két csónak között már csak 100 méter lehetett. Szerencsénkre orvhalászunk társa is teljesen kimerült s az evezőt alig bírta húzni. Erőlködésünkre a két csónak között lévő távolság egyre fogyott, mígnem a partot mindkét csónak egyidőben érte el. Orvhalászunk látva, hogy nincs menekvés számára, csónakjából a vízbe ugrott, míg fiatalabb társa a partra szállt ki. Az egyik orvhalász vízbe ugrása pillanatnyilag meglepett ugyan bennünket, de komolyabb esetre nem gondoltunk. Mindkettőnk puskája a nyakukba volt még akasztva. Egy pillanatig tétlenül néztük a derékig vízben lévő emberünket s ekkor járőrvezetőm felszólította, hogy jöjjön ki a vízből. Orvhalászunk nem felelt semmit, de ki sem jött a vízből. Közben a helyszínre érkezett a közelben legeltető juhász, akitől megtudtuk, hogy a vízben lévő emberünk meg a társa a szomszédos őrskörlet egyik községéből való, hírhedt orv-

Az őrs apróságai.

Seres cső. felv.

halász. Míg járőrvezetőm a juhással beszélt, addig én a vízben lévő emberünket figyeltem, aki műtsem törődve a hideg vízzel, csak állt tovább mozdulatlanul.

Pár perc múlva csónakja felé indult és odaszólt a járőrvezetőmnek: „Őrmester úr, a csónakban lévő hátizsákban van a kalácsom, ki szabad-e vennem?” A járőrvezetőm erélyesen rászólt, hogy ne nyuljon semmihez, hanem azonnal jöjjön ki a vízből! Emberrünknek ez sem használt, csak állt tovább a hideg vízben. Erre csónakjába mentem, hogy megnézzem, mi van a hátizsákjában, mert eddig még azt sem néztük meg. Ahogy hátizsákját kinyitottam, nagyon meglepődtem, mert egy 9-es ismétlőpisztolyt találtam benne, de kalácsot nem. Alig mertem hinni szememnek. Eszembe jutott a „kalács”, a nyakba akasztott puskánk és az, hogy mi történt volna velünk, ha orvhalászunk a hátizsákjába nyulhat. Meglepetésem még nagyobb lett, amikor a pisztolyt szemügyre vettem, mert csőre volt töltve. Így lepődött meg éppen járőrvezetőm is, mikor jelentettem neki a dolgot. Pár pillanatig csak néztünk egymásra, s egymás szeméből kiolvastuk azt a hibát, amit elkövettünk s amire igen ráfizethettünk volna.

Az orvhalász és köztünk lévő távolság alig 6—7 méter volt, puskánkat nyakba akasztva, ezzel szemben az illető csőretöltött pisztolya mellett állt. Ha járőrvezetőm nem szól rá emberünkre, aki a „kalácsért” akart nyulni hátizsákjába, lehet, hogy életünkbe került volna a könnyelműség.

Hiszem, hogy fiatal bajtársaim tanulnak ebből az esetből s a puskát nem hagyják nyakba akasztva olyankor, amikor szükség lehet rá. Már pedig a csendőrnek úgyszólván minden pillanata ilyen.

Mindenkinek vannak ostoba gondolatai, ám az okos elhallgatja azokat.

ÓVAKODJUNK A KÉMEKTŐL

Hírszerzés és kémelhárítás.

Írta: FERENCZY ÜDÖN alezredes.

(9. közlemény.)

Egy arisztokrata családból származó, a magyar nyelven kívül több európai nyelvet beszélő, kedves és igéző szépségű hölgy Konstantinápolyban megismerkedett a Monarchia ottani hírszerző tisztjével. A hírszerző tisztnek azt az ajánlatot tette, hogy hazaszeretéből és meggyőződéséből szeretne hírszerző szolgálatot vállalni. Ajánlatát elfogadták.

A bukaresti előkelő társaságokba került be. Megismerkedett egy akkori — miniszteri tárcát viselő — politikussal, aki a hölgynek — Hilda grófnőnek — meleg pártfogója lett. A hölgy megismerkedett egy román tábornokkal is, aki az akkori vezérkari főnöknek volt a meghitt barátja. A tábornok leánya Hilda grófnővel Párisban egy nevelő intézetben nevelkedett. A régi együttlétből folyólag bensőséges barátság fejlődött ki közöttük.

Hilda grófnő Bukarestben az Athene-Pallace szállóban lakott, vendégei a legszigorúbb arisztokrata körökből kerültek ki. Hilda grófnő állandóan azt hangoztatta, hogy urától válófélben van, mert nem értik meg egymást, de a válás oka az is, hogy ő olasz származású, férje pedig osztrák diplomata.

Hilda grófnő társadalmi kémkedés útján szedte össze híreit s pár hét alatt a legpontosabb politikai híreket szolgáltatotta már.

Az érintkezés Hilda grófnővel nehézkesnek látszott. Ezen is segítettek. A grófnő elhitette társaságával, hogy válópere ügyében hetenként fel kell mennie az osztrák-magyar követségre. Constanzába is elutazott. Erre az útjára a tábornok szépséges leánya is elkísérte. Ellátogatott néha Szinájába is, ahol Montecarlóhoz hasonló nemzetközi rulettbanda szokott összejönni.

Hilda grófnő szépségével és modorával hamarosan meghódította környezetét s megismerkedett a román vezérkari főnök segédtisztjével, Marinescu őrnaggyal is.

Románia semlegessége szemelláthatóan a vége felé járt, közeledett a háborúba való belépéshez. Ezért hadvezetőségünk súlyt helyezett arra, hogy a román felvonulási tervet megismerje. Hilda grófnőnek ez éppen kapóra jött. Egy napon a grófnő jelentette, hogy a vezérkari főnök segédtisztje bizalmasan arra kérte, hogy legyen segítségére abban, hogy a német hadvezetőségnek eladhassa a terveket. Kijelentette, hogy nem akar az osztrák-magyar kato-

nai attaséval összejönni, mert annak nincs elegendő pénze.

Hilda grófnő átvette az iratokat, hogy megpróbálja értékesíteni. Egyenesen az osztrák-magyar követségre sietett, ahol a hírszerző tiszt lefényképezte az iratokat. Ezután Hilda grófnő azzal a kitalált üzennel adta vissza azokat Marinescu őrnagynak, hogyha a terveket a német vezérkar a hadüzenet előtt két héttel megkapja, 200.000 márkát fog értékük kapni.

Marinescu végtelenül megörült az ajánlatnak s Hilda grófnővel megüzente, hogy az átadás pontos idejét meg fogja mondani, egyúttal 10.000 leit kért előlegképpen. A pénzt azonnal megkapta.

Hilda grófnő nagyszerűen végezte a dolgát, de félt volt, hogy Marinescuval való barátsága feltűnővé válhat és ártani fog az ügynek. Ezért Bukarestből visszarendelték Bécsbe. Alighogy Hilda grófnő Bécsbe utazott, Marinescu főbelötte magát. Marinescu egyik bűntársa szölte el magát. Mindkettő részére revolvért ajánlottak fel.

1916-ban a nagyszebeni hírszerző állomásunkon jelentkezett egy pirosposztag arcú, csendes, halkszavú leány — névleg Szilágyi Irma — aki elmondta, hogy szeretné hazáját őszinte hazaszeretéből szolgálni. Elmondta, hogy atyja és fivére az orosz fronton elesett, teljesen árva, az élettől már semmit sem vár. Szolgálatát elfogadták.

Első útja Kisenewbe, Bessarábia fővárosába vitte. Hetekig végezte itt munkáját. Igen értékes jelentést küldött az orosz-román határon lejátszódó eseményekről.

Ezután még több hírszerző utat tett meg, mindenkor igen értékes adatokat jelentve.

Legutolsó útjára 1916 november 16-án indult el, s a Csiki havasok felé vette útját. Hosszú ideig nem érkezett tőle semmi jelentés, ezért a hírszerző állomás parancsnoka egy megbízható hírszerzőt küldött ki a felkutatására. A hírszerző egy ujsággal tért haza, amely szerint Szilágyi Irmát a románok elfogták és Bakauban kivégezték.

Talán nem lesz érdektelen, ha egy reánk nézve teljesen idegen embernek, a francia származású Cair György román írónak tollából ismerjük meg ennek a hőslélekű, életét hazájáért feláldozó nőnek, Szilágyi Irmának kálváriáját. Cair ezeket írja:

„Szilágyi Irma 1916 november havában indult a nagy útra. Derékba szabott, oldalt gombolós felöltőt, fején félrekapott puha nemezkalapot viselt, mely alól kikandikált szép szőke haja. Parányi lábain magasszárú cipőt hordott, amikor a Csiki havasokon keresztül átlépte az arcvonulat és egy oláh pásztortanyához ért, ahol burkoltan kérdezősködött a román hadsereg állásáról. Vesztére állott szóba az oláh paraszttal. Amíg a parasztnak beszélgettek vele, értesítették a román csendőröket, akik letartóztatták. Kálváriáját december 6-án így mondta el a román hadbírósg előtt:

Nem tudom megmagyarázni azt az érzést, amelynek hatása alatt átléptem az arcvonulat. Anynyit tudok, hogy hazámmal akartam szolgálatot tenni és ez a gondolat üzött, hajtott. Meg voltam győződve, hogy rajtam múlik hazám megmentése.

Német bajtársaink fegyverei.

Állásba vontatják a páncéltörő ágyút.

Torpedóvető repülőgép.

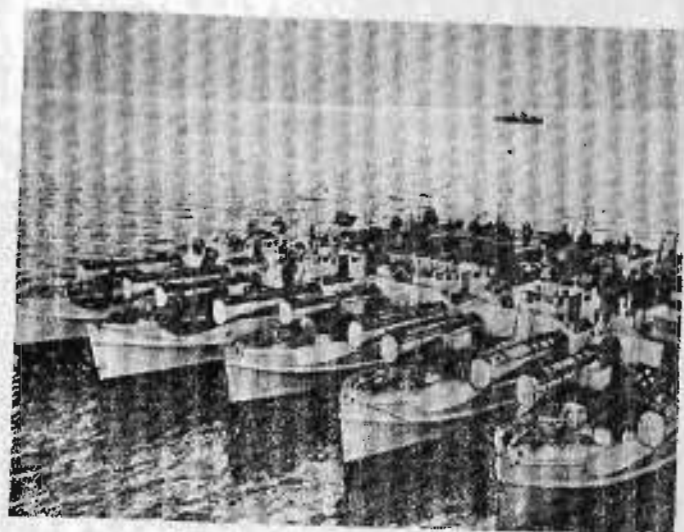
Kilőtt orosz harckocsik között állást változtat a páncéltörő ágyú.

A tengeri „stuka”, a gyorsnaszád.

Terepjáró rohamcsónak.

Gyorsnaszádok egy kikötőben.

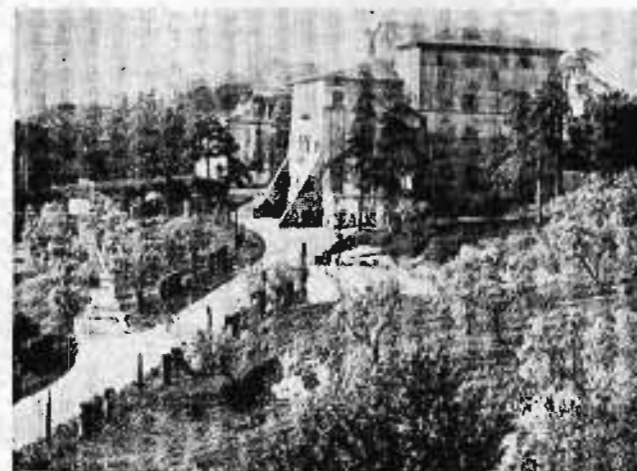
Képek a háborúból.

Helység harc.

Finn lövészek Kelet-Karéliában.

Az angolszász repülők által szétbombázott pápai nyaralóhely: Castel Gandolfo.

Japán tengerészek sportgyakorlata.

Nehéz tüzerségi lövedékek.

Japán tengerész-gyalogság rohama.

Balsorsomban csak az fáj, hogy megbízóimmal semmit sem közölhettem abból, amit láttam. Vagy felmentést, vagy halált kérek; a börtöntől mentse nek meg. A vizsgálat nem elégedett meg azzal, hogy bűnömöt beismerem, büntársakat követelt, kiket hiába kerestek, mert nincsenek. A katonai ügyész minden eszközt felhasznált ellenem: kínzást, szerelmet, szabadságígéretet... Fájdalmas irónia... Honnan vegyem elő büntársaimat, ha nincsenek?

Jegyzőkönyvvezetők megmondhatják Önöknek, hogy ahányszor meglátogattak a börtönben, a lasan élő sorvadás helyett gyors halált kértem.

Az orvosi vizsgálat is sok kellemetlenséget okozott. Az Önök orvosa bókokat mondott testem szépségéről, pedig én kötelet kértem, hogy felakaszthassam magamat. Nem értettem meg azt a tanulmányt sem, amit bűnöm minősítésére végeztek, hiszen én egyszerűen bevallottam mindent.

Lehet, hogy a hazafiasság exaltáltja vagyok, de miképpen járulhatna ez a körülmény hozzá, hogy Önök előtt bűnöm nagyságát mérsékelje?

Csak egy kérésem van Önökhöz: végezzenek ki, vagy mentsenek fel, azonnal!

Elhallgatott. Arca halványra sápadt, szemei tűzfényben ragyogtak. A börtön homályos világa törékeny testét, érintetlen szépségét megviselte, de dacos lelkületét nem tudta megtörni.

A katonai ügyész vádirata villámcsapásként hatott.

A vádlottat csúf színben festette le, összehasonlítván őt az élvhajhász nővel. Odaállította a bírák elé, mint egy veszélyes, romlott nőt, kit a törvény egész szigorával kell sújtani. Halálát kérte, hogy elrettentő példaul szolgáljon.

A védelem egy gazdasági hivatalhoz beosztott hadnagy hangján hangzott el, aki már a felállásnál zavarba jött. A bírák döntésére bízta az ítéletet, pár szóval megemlítve, hogy a vádlott talán beszámíthatatlan.

A bírák visszavonultak. A terem kiürült.

Az elnöklő ezredes összegyűjtötte a szavazatokat.

Egyenlők voltak...

Az elnök gondolataiba merülve szétválasztotta a cédulákat: kettőt balra, a bűnösség kimondása és kettőt jobbra, a felmentés mellett. Az ő szavazata döntött, keze odakerekítette a papírosra: „igen”.

A leányt bevezették a terembe.

Még az ítélet kihirdetése előtt a jelenlevők nézéséből mindent megértett és magyarul kérdezte a tolmáctól:

Elítélték?

A tiszt halkán és komolyan felelt: Igen.

Végighallgatta az ítéletet, meghajolt és románul szólt a bírákhoz:

Köszönöm.

Aztán a tolmáchoz fordult:

— Mikor végeznek ki? Még ma? Szeretném, ha egyszer már vége szakadna szenvedéseimnek.

A börtön felé vezető úton beszélgethettem vele.

Mintha engem ítéltek volna el, annyira bizonytalan volt a lépésem, annyira halk a hangom.

Miért halna meg ilyen fiatalon? Ha csak egy szikrányi megbánást mutatna, megmenthetnék az életét.

En nem halok meg, csak a testem. Szilágyi Irma sohasem hal meg... Mikor az önök golyói testembe hatolnak, az örökkévalóságba lép be életem: nevem századokon keresztül él majd nemzetem aranykönyvében.

Tekintete szikrázott, arca átszellemült és szavai úgy folytak, mintha egy büszke époszból szakították volna ki.

Meg akarok halni kapitány úr, minél hamarabb meg akarok halni, hogy megmeneküljek a gyötrelmekről és ezért arra kérem, lépjen közbe, ha teheti! Adieu!

A börtön ajtaja bezárult utána.

Örökre kísér utolsó nézése és utolsó szava.

Semmi bizonyítható bűn, semmi végrehajtott cselekmény, semmi, csak az őszinte beismerés, amit kínzással csikartak ki belőle... A „bűnös” és a „hős” között semmi más nem fekszik, mint a front... Ott ő a szent ügy mártirja, itt megölik, mint gonosztevőt.

Szilágyi Irma bámulatraméltó módon halt meg, ajkán mosollyal és szemeiben a hazaszeretet lángjával.

Egy téli reggelen, az ítélet kihirdetése után tíz nappal vitték ki a közeli mezőre, hogy a nap első sugarainak felvillanásakor meghaljon.

A városban ordító plakátok hívták a népet, hogy nézze meg a veszedelmes kémnő kivégzését. A csendőrök nehezen tartottak rendet a hömpölygő tömegben, mely négyzet alakban állott fel egy katonai gyakorlóterén.

A golyók felfogására emelt domb előtt két oszlop, egy gerendával összekötve, várja az elítéltet, harminc méterre az oszlopoktól a kivégző szakasz, tizenkét katona, fegyvert tölt. A négyszögön belül ott állnak a tisztek és a város előkelőségei. Asszonyok és lányok tarkítják a nézők seregét.

Mindenütt mozgás, idegesség és türelmetlenség.

Szilágyi Irma lefüggönyözött kocsin érkezik. Mozgás, suttogás, zaj. A tömeg ránehezedik a katonai kordonra. Minden szem feléje néz, minden mozdulatát figyelik. Fényképező gépek irányulnak rá. Szilágyi Irma könnyedén kiszökik a kocsiból és a hadbírósság tagjaival beszél. Egy őrmester hozzá lép és a tér közepére vezeti. A hadbírósság felé búcsút intve mondja:

„Adieu! Ne feledjék el soha, hogy egy magyar nő így hal meg hazájáért!”

A meghatározott helyre érve, közömbösen áll meg. Szerényen, gondosan öltözött. Ugyanazon oldalt gombolt felöltő van rajta, ugyanazzal a fiús kalapocskával és magasszárú cipőcskével, melyekkel elindult útjára. Teljesen nyugodt, hátraszegett fővel áll és a körülötte morajló tömegre néz.

Amíg Pella Mircea színész tragikusan és szólágtalan olvassa fel az ítéletet, ő az égre emeli szemét és szórakozottan kíséri pillantásaival a felette körben repülő hollókat. Ki tudná megmondani: mi történik lelkében? ... Lehet, hogy utolsó búcsúszavát a felette lebegő szárnyakon küldi hozzátartozóihoz, lehet, hogy tépelődik magában, hogy nem szállhat fel, hozzájuk, a boldog, földi nyomorúságtól ment madarakhoz... Ki tudja, hol járhatnak gondolatai?

Mikor a hang elhallgatott, megfogta kalapocskáját és hanyag mozdulattal félredobja, azután magától az oszlophoz megy. A sírásó katonákat végignézi és odaszól: „Minél mélyebbre ássatok!”

Míg a katonák megkötésére készülnek, kiveszi fülbevalóit és lehúzza gyűrűit, odaadja az egyiknek, mondván, hogy a város valamelyik szegény asszonyának ajándékozza. Azután előveszi pénztárcáját és odaajándékozza a sírásóknak.

Nem engedi, hogy szeméit bekössék, kezeit kitarja, hogy az oszlopokhoz erősítsék. A katonák ügyetlensége miatt ez a borzasztó jelenet nem akar véget érni. Most néhány percre magára marad. Kifeszített karjával olyan, mint egy feszület. Arca halvány és nyugodt, hasonló a kereszténység nagy mártírjaihoz.

A szakasz célra emeli a puskákat és ő egyenesen a csövekbe néz. Az első sortűzre feje lehajlik és kezei könyökben megtörnek, a másodiknál térdei engednek, teste előre hajlik és függve marad...

A csapatok meggyőződés nélküli „hurra”-t kiáltanak; a tömeg némán oszlik szét.

Igazi hőst láttak meghalni.

Később levetkőztették, hogy halálát hivatalosan megállapítsák. Teste magán viselte négy golyó véres nyomát. Az egyik homlokát, egy másik a nyakát, kettő pedig a mellét fúrta keresztül.

Ilyen közelről jó fegyverekkel az összes lövéseknek találniuk kellett volna, hiányzott azonban hűsz...

Tehát az egész szakaszból csak két katona lőtt rá. Mit tett a többi tíz?

Nagyon érthető: jóérzésük megoldotta azt a nagy problémát, amit nyugaton Miss Cavell kivégzése után annyira kommentáltak. Legényeink primitívsgükben ösztönösen megérezték, hogy nő még akkor sem illik megölni, ha erre parancsot adnak, vagy ha kivégzési szakaszban vannak is.

A későbbi kivizsgálások során Jancsó Benedek egyetemi tanárnak sikerült több olyan emberrel beszélnie, akik részben fogolytársai voltak Szilágyi Irmának, részben pedig kivégzéséről tudomással bírtak.

Caier novellája nem a képzelet szüleménye, hanem a hivatalosan megállapított valóság.

Fogolytársai sokszor elbeszélgettek a hőslékű leánnyal s benne azt a nőt ismerték meg, aki a legnagyobbat adja a hazának, amit ember adhat.

Szilágyi Irma nem félt a haláltól! Ítéletkihirdetés után a börtönébe visszaérkezve azt mondta egyik társának: „Mondja meg otthon, hogy a hazámért nyugodtan haltam meg. Halálotomat bosszulják meg az otthonmaradottak!”

Úgy halt meg, mint a hős katona a harctéren. Még szemét sem engedte bekötni, büszkén és bátor nyugalommal nézett szembe a halállal.

Szilágyi Irma, hős széksely leány, emléked örökké élni fog nemzetedben! Arany betűkkel irtuk be a történelembe!

Két magyar katona, Gondos György és dr. Simon Mihály Pál tüzéronkéntesek hírszerzése és szabotázsállalkozása szinte egyedülálló a nagy világháború történelmében.

Az események messze Keleten, a Szelei-öböl mindkét partján, 1915 év elején játszódtak le. Kiváló példája ez a hőstett a magyar akarakterőnek.

Gondos György mint fűzőmester, egy földolajtermelő társaságnál volt már a háború előtt alkalmazásban. Több nyelvet beszélt. Szakmájának minden ágával, a termeléstől az értékesítésig, megismerkedett. A telepet minden részletében teljesen ismerte. Az angol előjáróinak tetszését hamarosan kivívta. Itt érte Gondost a háború kitörése.

A mozgósítás után azonnal hazatért s egypár hét eltelté után önként jelentkezett katonai szolgálatra a cs. és kir. 20. tüzérezrednél.

Gondos már a tartalékos tiszt iskolában arra gondolt, hogy Egyiptomban szerzett tapasztalatait, tudását egy olyan vállalkozás végrehajtásához használja fel, amely hozzájárul az ellenség ütőerejének csökkentéséhez. A végrehajtást már az iskolában tervezgette.

Tervezetésébe beavatta egyik legmeghittebb barátját, dr. Simon Mihály Pál önkéntest s most már ketten szőtték nagy terveiket.

Gondos György sokáig vívódott azon, hogy vajjon árulást követ-e el volt kenyéradógaival szemben, ha azt, amit megtudott előbbi alkalmazásából folyólag felfedi és árulás-e nemzetével szemben, ha az ellenségreől szerzett ismereteit elhallgatja. Barátja, dr. Simon e tusakodását enyhíteni igyekezett. Ennek alapján Gondosnak az a gondolata támadt, hogy a hadsereg vezetésére bízva a döntést, abban meg fog nyugodni.

Egyesült erővel láttak hozzá a vázlatok elkészítéséhez és a terv megszövegezéséhez. Leírták az egyiptomi olajforrásokat, azok megközelítésének és felrobbantásának a helyszíni tapasztalatok alapján megvilágított lehetőségeit. A jelentést a pótüteg parancsnokság a cs. és kir. vezérkar nyilvántartó irodájának terjesztette fel. A két önkéntest felrendelték Bécsbe.

A kidolgozott fervelet a két önkéntes előadása alapján katonai szakértők megvizsgálták és azt el is fogadták. Gondos kételyeit is eloszlatták, hogy régi gaadával szemben nem követ el becstelenséget, s hogy sem férfiúi, sem katonai becsületén csorba nem esik, sőt kötelességéhez híven jár el.

A két önkéntes tudta, hogy a vállalkozás nagy veszéllyel jár. Számoltak azzal is, hogy az angolok a visszavonulás útját elvághatják, s akkor élve aligha kerülhetnek vissza. Ezek tudatában vállalták a feladat végrehajtását. Bátorságban nem volt hiány.

A terv elfogadása után az események gyorsan perogtek le.

A különítmény vezetésével megbízott két önkéntes két kíséreléssel a legnagyobb titokban Románián és Bulgárián át hamarosan Konstantinápolyba érkezett. Még a szülők sem tudták, hogy merre veszik útjukat.

Feladatukról Konstantinápolyban beszámoltak az illetékes török katonai parancsnokságnál. Innen gépkocsin, lóháton vonaton Kis-Ázsián át eljutottak Jeruzsálemig. Itt volt a Szelei ellen működő katonai erők főparancsnoksága. Itt voltak már a német katonai misszió tisztjei is.

KATONAI ISMERETEK

A HAJÓKARAVÁN.

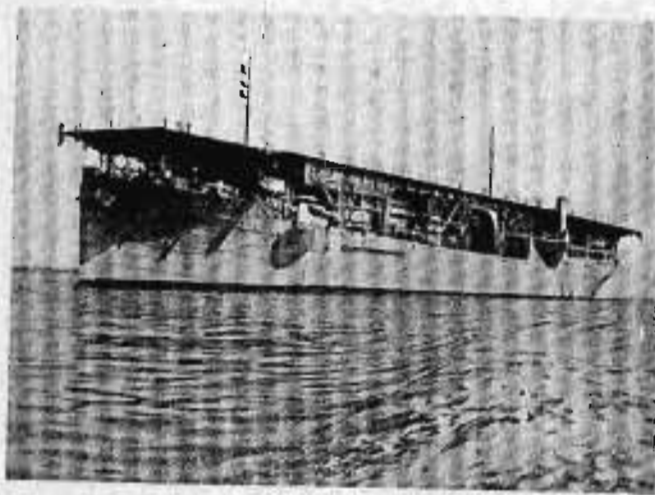
A hajókaraván — a conway — rendszer több kereskedelmi hajónak védelem alatti együttes menetét jelenti. Védelmére csatahajók, repülőgépek, tenger

geralattjárók szolgálnak, amelyek széles körben kísérik a karavánt. Célja ennek, hogy a német tengeralattjárók támadását elhárítsák. Tudjuk, hogy csak részben sikerül ez.

REPÜLŐGÉPANYAHAJÓ.

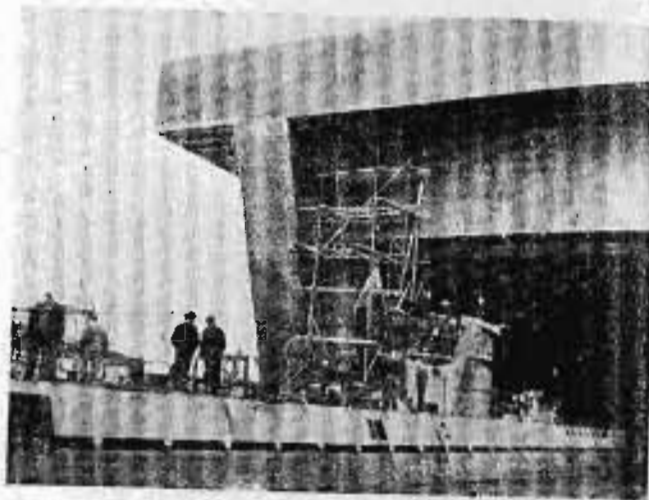
A repülőgépanyahajó valóságos kis repülőtér, amely harci repülőgépeket szállít és azok úszó-támaszpontja. A gépek a repülőtérnek is használt fedélzeten, vagy a hajó belsejében lévő hangárokból vannak ahová emelődaru-szerkezet segítségével kerülnek. A

200—300 méter hosszú fedélzetről száll fel és le a gépek. Leszálláskor — meredek lebegés után — kis sebességgel száll le a repülőgép, miközben a törzse végén lévő „sarkantyú” a fedélzeten keresztben húzódó rugalmas anyagú fékezőbe ütközik, amelyek lefékezik és megállítják a futó gépeket.

BUNKER TENGERALATTJÁRÓK RÉSZÉRE.

A német flotta-támaszpontokon a bunkerek egész sorát építették tengeralattjárók részére. A hatalmas, több méter vastag földmű, páncélozott beton-erődök biztos menedéket nyújtanak a támaszponton

tartózkodó tengeralattjáróknak, úgy, hogy azok lőszer-, élelem- és üzemanyag-ellátása zavartalanul végezhető. Ilyen bunkerekben történik a sérült tengeralattjárók javítása is.

VASÚTI ROHAMUTÁSZOK.

A mai korszerű harcban az utászcsapatok nemcsak a közlekedési útvonalak építését és javítását végzik, hanem résztvesznek a harc legnehezebb mozzanataiban is.

A vasútvonalak mentén folyó harcok egyik változott egysége a vasúti rohamutász csapat. Ennek feladata a sínpálya javításán és megszakításán kívül

a vasút mentén adódó harc feladatok megoldása. Ilyenek: ellenséges páncélvonatok megsemmisítése, aknák telepítése, vagy felszedése, pályaudvarok elfoglalása, erődítmények felrobbantása, partizánok szabotázs cselekményeinek megakadályozása.

Feladataikat könnyű páncélvonatokon, motor- vagy kézi hajtányakon közlekedve oldják meg.

UTÁNPÓTLÁS LÉGI-ÚTON.

A keleti hadszíntér hadműveleteiben, a széles arcvonalszakaszok és kiugró arcvonalrészek miatt gyakorta előfordul, hogy egyes kötelékek, sőt seregek is elszakadnak a harcoló zömötől és ezeket az ellenség teljesen körülzárja.

Ily esetekben, vagy, ha a közismerten rossz orosz közlekedési viszonyok miatt a földi-utánszállítás nem működhet: a légi-úton való ellátás kerül sorra.

Hatalmas, Ju—52 mintájú szállítórepülőgépek indulnak az arcvonal mögötti repülőterekről és viszik a csapatok számára a nélkülözhetetlen lőszer-, élelem-, egészségügyi anyag-, benzin-, olaj- és fegyverzet-utánpótlást. Gyakran csapaterosztásokat is így kapnak a körülzárt küzdők.

Az utánszállító repülőgépek a csapatokhoz leszállnak, vagy ha ezt a terep és a helyzet nem engedi meg: rakományukat ejtőernyővel dobják le a küzdők részére.

ROHAMTÜZÉRSÉG.

A gyorstüzelő fegyverek nagy száma erősen akadályozza a gyalogság előretörését. Ezeknek leküzdésére a gyalogsági nehézfegyvereken kívül a tűzértség szolgál. De akármilyen erős is a támadást segítő tűzértségi tűz, mindig marad az ellenségnek egy-két gyorstüzelő, nagyhatású fegyvere, amely veszteségteljesse, kisebb egységekre nézve pedig végzetessé is teheti a támadást. Arról a bizonyos „utolsó” pár száz méterről van szó, amelyet roham előtt kell a harcosnak megtennie!

Ezeknek az utolsó métereknek leküzdésére, a gyalogság megsegítésére több megoldással kísérleteztek. A gyalogsági ágyú, kísérő löveg, stb. mind ezt a célt szolgálta, azonban aránylag lassan mozogva és nagy célt mutatva az ellenségnek: hamarosan kilőtték őket. Kellott egy olyan löveg, amely gyorsan mozog, amellyel pontosan lő és erős páncélzata biztos védelmet nyújt.

Ez az új fegyver a rohamlöveg.

A rohamlöveg első pillantásra olyan, mint a harckocsi. Harckocsi alvázba szerelték a löveget, de nincs

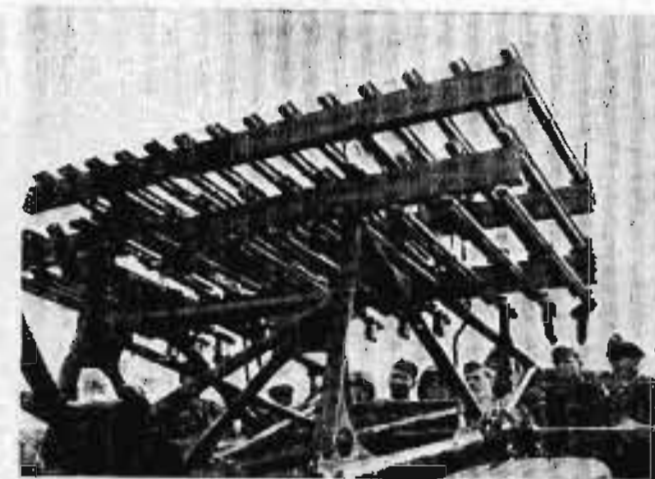
forgatható páncélkupolája, ezért jóval alacsonyabb a harckocsinál. A beépített löveg 7—15 centiméteres kaliberű. A rohamtűzértség nem tör messze előre, mint

a páncélosok, hanem a gyalogsággal együtt mozogva, annak legnehezebb harcát támogatja szabatos lövéseivel. Védelemben az ellentámadás támogatására, esetleg ellenséges páncélosok leküzdésére szolgál. A rohamtűzértséget általában nagyobb csoportokban — üteg, osztály kötelékben — alkalmazazzák.

A SZTALIN-ORGONA.

Egyik leghatásosabb szovjet fegyver a „Sztalin-orgona” elnevezésű rakéta-löveg. Ez egy gépkocsi, vagy terepjáró alvázára szerelt sínszerkezet, amely egyszerre több lövedéket lő ki. Maga a löveg arány-

lag egyszerű szerkesztés. Egy fémcsővekből álló keretre rácsos szerkezetet helyeznek el, amelyre sínsorokat hegesztenek. Az egymás alá és fölé helyezett sínsorok oldal és magassági irányba egyaránt mozgathatók. Ez szolgálja az irányzást.

A lövedékeket a sínekre helyezik el. Ha például 7 sínre sínenként 7 lövedéket helyeznek el, akkor egyszerre 49 lövedék lőhető ki. A lövedékek hátsó részében elhelyezett „rakéta” anyag az elektromos elsütés után gázt fejleszt és a sínpályán elindul a rakétalö-

vedék. A lövedékek kilövése egyszerre, vagy sínenként külön-külön is történhet.

A Sztalin-orgona legnagyobb lőtávolsága kb. 10 kilométer, a lövedékek a 13 centiméteres átmérőt is elérhetik és a hatásuk nagy. A levegőben jellegzetes orgonáló hangot hallatnak, innen ered a Sztalin-orgona elnevezés.

A Sztalin-orgona általában nagyobb kiterjedésű célok ellen terület-tűzet ad. Kilövés után legalább egy óráig tart az újabb sorozat beszerelése.

EMCÉKEZZÜNK!

Radics Mihály pilisi őrsbeli csendőr az orosz harc-téren szerzett járványos betegségben 1915 május 15-én Munkácson meghalt.

Balogh János panyidaróci őrsbeli csendőr, 1916 május 15-én Kol.-Malin mellett orosz golyótól találva elesett.

Székely Márton jeketehalmi őrsbeli alörmestert szolgálat közben talált kézigránát 1917 március 20-án súlyosan megsebesítette. 1917 május 16-án Brassóban meghalt.

Oniga Kasszián szikesfalusi őrsbeli, szolgálatilag fellépő csendőr Szikesfaluban, egy részeg csoporttól, 1909 május 9-én szenvedett sérüléseiben Fehértemplomban meghalt.

Hajsza József németbolyi őrsbeli alörmester Pécsent fellázadt katonákkal vívott tűzharcban 1918 május 20-án Németboly mellett elesett.

Hanek György kiskundorozsmai őrsbeli csendőr, címzetes örmester, 1915 május 22-én az oroszokkal vívott harcban Zagórc mellett elesett.

Göllén József rudolftelepi őrsbeli alörmestert a vörösök 1919 május 23-án Rudolftelepen meggyilkolták.

Majláth István őrsvezető, címz. örmester, félegyházi őrsparancsnok, 1915 május 24-én az oroszokkal vívott harcban Krukienic mellett elesett.

Hajnal Kálmán tiszaborkúti őrsbeli csendőr az orosz harc-téren kapott sebében 1915 május 25-én Galiciában meghalt.

Villányi Imre 2. oszt. örmestert, a furluki őrs parancsnokát, 1918 május 27-én a lakása udvarán bosszúból agyonlőtték.

Diószegi Imre miskolci őrsbeli 2. oszt. örmestert egy katonaszökevény, kívül szemben szolgálatilag fellépett, 1918 május 28-án a hejőcsabai határban agyonlőtte.

Merk Mihály 1. oszt. örmestert, a tállyai őrs parancsnokát, cseh katonák Tállyán, 1910 május 28-án meggyilkolták.

Wolff József nyárádszeredai őrsbeli 2. oszt. örmestert egy 1918-as forradalmi fosztogató, szolgálati fellépése miatt, 1919 május 29-én Balkányban orozva agyonlőtte.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Az áruló gomb.

Beküldte: **SIPÖCZ JÓZSEF** alhadnagy (Miskolc).

A gesztelyi őrs 1936 december 31-én a miskolci csendőr nyomozó alosztálynak telefonon jelentette, hogy aznap virradóra az újcsanálói szeszfőző egyesület helyiségébe ismeretlen tettesek betörték és onnan a szeszfőző 600—800 pengő értékű vörösréz tartozékait ellopták.

Az alosztályparancsnokság az őrs támogatására engem vezényelt ki Farkas Mihály főtörzsrőrmester nyomozó és Danyi Sándor vizsgázott főtörzsrőrmester helyszínelővel.

A helyszínre megérkezve, a lopás elkövetését a következőképpen rekonstruáltuk:

A szeszfőző Ujcsanálós község közepén, a Hangya szövetkezet udvarán, ajtajával délfelé, a szövetkezetes tehénistállójával van egybeépítve. Az ajtó egyszerű, de erős lemezes zárral volt az ajtófélfára belülről ráerősített vaskamóra zárva. A szövetkezet udvarán át szabad átjáró van, amelyen bárki szabadon közlekedhet. Északon és Délen a szomszédos udvarok határolják.

Az ismeretlen tettesek a szövetkezeti korcsma udvarfelőli ablakának egy üvegfiókját valamilyen éles tárgyival darabokra törve kiszedték. Az ablak-rámán visszamaradt nyomokból a használt tárgyra következtetni nem lehetett. Az ablak belülről, az ablakszárnyak között vasrostállyal volt ellátva. A rostély sértetlen állapotban volt, behatolás itt nem történt. Ebből arra lehetett következtetni, hogy az illetők az ablakon át történő betörésben nem járatosak, vagy pedig az ablakbetörést csupán félrevezetésnek szánták.

A szeszfőződe feltört ajtajánál egy vasvillát és egy fejszékét találtak, mindkettőt törött állapotban. Ezeket a tárgyakat a tettesek az üzletvezető záratlan tehénistállójából vitték ki. Mindkettőt az ajtó felfeszítésénél használták és eközben törték össze. A betöréshez ezek a tárgyak gyengének bizonyultak s ezért az udvaron lévő facsomóból egy 5 méter hosszú akácfa-t vittek a meglazított ajtó felfeszítésére. A szeszfőző körülbelül 8 méter hosszú vörösréz csővezetékét pusztá kézzel letördelték és ezt, valamint egy 58 literes szeszfinomító üstöt és több vörösréz alkatrészt helyükből kiszedve ellopták.

Ugyanebben a helyiségben volt a Hangya szövetkezet üzletvezetőjének több zsák gabonája, lisztje, egész kenyere és több más használati tárgya, azonban a tolvajok ezekhez nem nyúltak.

A részletes helyszínelésnél a betört ajtó mellett, belülről, a homokba félig betaposva egy pengő nagy-

ságú, nagykabátra való, szelzetén kockásalakú díszítéssel eliatott feketeszínű üveggombot találtunk.

A kemény, fagyos talaj miatt más nyom, vagy elváltozás felfedezhető nem volt. Ujjnyomot sem találtunk.

A kikérdezések során a községi bíró, mint a szeszfőző egyesület elnöke előadta, hogy 1936 december 31-én 1/27 órakor a Hangya szövetkezet üzletvezetőjétől értesült a betörésről, aki egyébként 15 év óta a szeszfőződe kezelője is. A szeszfőződenek 72 részvényes tagja van. A tagok között nézeteltérés soha nem fordult elő. Az egyesületnek haragosa nincsen. Az eset tehát bosszú műve nem lehet. A szeszfőződenél előforduló javítási munkákat Barna József szegrencsi lakos, rézműves szokta elvégezni segédjével. A cselekmény elkövetésével különben gyanusítani nem tud senkit.

A szövetkezet üzletvezetője előadta, hogy a lopást megelőző nap 24 órakor feküdt le. Családja akkor már aludt. Sem a lopás éjjelén, sem azt megelőzőleg gyanus körülményt nem észlelt. Idegenek sem az üzlethelyiségben, sem a szeszfőződen nem fordultak meg már hosszabb idő óta. A lopást 1936 december 31-én 1/27 órakor fedezte fel, amikor teheneit etette. Gyanusítani ő sem tud senkit.

Az éjjeliőr, valamint a szövetkezet szomszédságában lakók és más figyelembe jövő egyének szintén nem tudtak használható adatokat szolgáltatni.

Mivel a nyomozás megindításához minden támpont hiányzott, feltevésekhez folyamodtunk.

Elsősorban arra igyekeztünk magyarázatot találni, hogy a tettesek milyen célból követhették el a lopást. Megállapítottuk, hogy a törött vörösréz kilogrammonként legfeljebb 80 fillérért lehet értékesíteni. Számításba véve azt, hogy az ellopott vörösréz mindössze 25—30 kilogramm súlyú lehetett, arra a megállapításra jutottunk, hogy a tetteseket aligha vezethette károkozási szándék, mert ennél sokkal súlyosabb kárt okozhattak volna — kevesebb fáradsággal.

Helyben az ellopott vörösréz nehezen is lehetett volna értékesíteni, ezért a helybelieket, mint tetteseket, figyelmen kívül hagyhatónak gondoltuk. Feltételeztük, hogy helybeli egyének inkább néhány zsák búzát, vagy lisztet loptak volna el, ami felért volna a törött vörösréz árával és értékesítése könnyen ment volna.

Egy másik feltevésünk az volt, hogy a tolvajok dísz és használati tárgyak készítése céljából lopták el a rézet. Ebben az esetben a helybelieket sem lehetett figyelmen kívül hagyni.

Ez ellen a feltevés ellen szólt a betörés durva, kezdetleges végrehajtási módja. Dísz- és egyéb tárgyakat készíteni a vörösrézből csak fémmunkások tudnak, márpedig a cselekmény elkövetési módja vasmunkás, lakatos, szerelő és ehhez hasonló foglalkozású egyének munkájával nem volt összeegyeztethető.

Arra is gondoltunk, hogy a tárgyakat zúg pálinkafőzés céljából lophatták el. Ezt a feltevésünket a pénzügyőrség emberei a leghatározottabban alátámasztották azzal, hogy az ellopott üst és csövek zúg-főzésre nagyon alkalmasak.

A helyszínen talált gombot szabómesterrel megvizsgáltattuk, aki megállapította, hogy a gomb na-

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

gyon régi divatú, női nagykabátra való. A szabók hasonló gombot férfikabátra nem szoktak felvarrni.

Ama feltevést, hogy a gombot esetleg szándékosan, félrevezetésből hagyták vissza a tettesek, eljuttattuk, mert a gombon meglátszott, hogy valóban leszakadt. A cérnaszálak még rajta voltak. A gomb lelőheije is ellene szólt annak, hogy azt szándékosan hagyták volna a helyszínen.

Egyébként megállapítottuk, hogy a gomb nem a házbéliek, vagy a szeszfőződe bejáratos egyének ruhájáról származott. Így a gombnak a tettesektől kellett származnia.

Miután a helyszínelés és a kikérdezések nem szolgáltatott olyan adatokat, melyekből a nyomozást egy bizonyos személyre tudtuk volna irányítani, a felállított feltevéseknek megfelelően mind az örskörletben, mind a szomszédos örskörletekben a rovottmúltú és számításba jöhető többi egyénnel szemben folytattuk le a nyomozást. Megvizsgáltuk alibijüket, kerestük a helyszínen hagyott gomb hasonmását és az ellopott rézet.

Nem hagytuk figyelmen kívül Barna József szegrencsi lakos rézművest és segédjét sem, akik azonban alibijüket kétségen kívül igazolták.

A bűnjelek után önnállóan folyt a nyomozás. Megkíséreltük a tolvajhoz az orgazdán keresztül eljutni.

Egy járőr Miskolcra ment azzal a paranccsal, hogy keresse fel az összes rézműveseket és ócskavaskereskedőket és állapítsa meg, hogy nem vettek-e valakitől vörösrézet s ha igen, kitől.

Ez a járőr bevonulva, jelentette, hogy a rézműveseket és ócskavaskereskedőket kikérdezte, de azok mindannyian azt adták elő, hogy sem pálinkafőző-üstöt, sem vörösrézcsöveket nem vettek senkitől.

Miután a legszélesebb körben lefolytatott nyomozás sem hozta meg az eredményt, 7 napi eredménytelen nyomozás után bevonultunk Miskolcra.

Miskolcon a rendőrség detektívjeivel is érintkezésbe léptem. Néhány nap múlva az egyik rendőrségi nyomozó üzent, hogy keressem fel. Találkozásunkkor közölte, hogy az egyik B. egyénétől arról értesült, hogy az ellopott üstöt és csövet Braun Simon miskolci ócskavaskereskedő vásárolta meg. Ezután előkerítettük a B. egyént, aki elmondta, hogy 1936 december 31-én a déli órákban Miskolcon látta, amikor két ismeretlen egyén összetört vörösrézet vitt zsákokban, de nem figyelte meg, hogy hova. Hiányos személyleírást is adott az ismeretlenekről. Megtudtam tőle, hogy a járőr, amikor Miskolcon járt, pénzt ígért a nyomravezetőnek. Ezt én is megígértem neki, mégsem mondott semmi érdemlegeset. Tagadta, hogy az elmondottaknál többet tudna.

Ezekután egyelőre feleslegesnek tartottam Braun Simon ócskavaskereskedő újbóli kikérdezését, mert az előző járőr jegyzetéből és jelentéséből tudtam, hogy nevezett a keresett vörösrézről nem akar tudni s azóta nem sikerült ellene szóló adatot szereznem.

Másnap a B. egyén elment Ujcsanálósra. Ott a községi bírótól megkérdezte, hogy valóban kap-e pénzt, ha tud valamit mondani az ellopott vörösréz értékesítéséről. A bíró az illetőt kocsin elvitette a gesztelyi őrsre, ahol bizonyos összeg megígérése után bizalmasan előadta, hogy 1936 december 31-én a déli órákban jelen volt Braun Simon miskolci lakos,

őcskavaskereskedő telepén és látta, hogy két ismeretlen egyén zsákokban vörösrezet vitt oda, amit Braun toúk megvásárolt. Látta azt is, hogy az összetört vörösrezet között sok csödarab volt. Ezt Miskolcon történt kikérdezése során azért nem mondta meg, mert arra várt, hogy egy meghatározott összeget ígérjenek neki.

A B. egyén útbaigazítása után elmentem Braunhoz, ahol a rendőrség által előírt vásárlási könyvből kitűnt, hogy 1936 december 31-én valóban vásárolt 24 kilogramm vörösrezet 19 pengő 20 fillérért. Eladóként Nagy Sándor miskolci lakos szerepelt. Braun ekkor azt adta elő, hogy az előzőleg nála megfordult járőrnek azért mondta, hogy nem vette meg a pálinkafőző alkatrészeit, mert ő azokat ilyenekként nem ismerte fel. Azt azonban mondta, hogy mint kereskedő, nap-nap után vásárol vörösrezet. Ezzel az általános és semmitmondó kijelentéssel akart kibújni a felelősség alól, amit az első járőrrel el is ért.

A további kikérdezése során előadta, hogy 1936 december 31-én a déli órákban Teke Béla miskolci lakos, akit személyesen ismer, egy előtte ismeretlen egyénnel vitte hozzá a rezet zsákokban. Eladóként Teke társa szerepelt, aki Nagy Sándor miskolci lakosnak mondta magát. A rezet kilogrammonként 80 fillérért vásárolta meg s közben elszállította Budapestre egy nagykereskedőnek, akinek több áruval együtt kilogrammonként 1 pengő 15 fillérért adta el.

Braun meg tudta nevezni Teke lakását, így könnyű volt Tekét kézrekeríteni. Kikérdezése során a lopás elkövetését határozottan tagadta. Azt beismerte, hogy a kérdéses rezet eladták, de azt az egyént, akivel eladták, csak látásból ismeri és csak annyit tud róla, hogy Sándornak hívják. Ez a Sándor nevű egyén vitte a rezet Braun telepe elé s ő annak kérésére csak a telepre segítette bevinni, amiért az illető neki 1 pengőt fizetett. Ő azt sem tudja, hogy a vörösrezet milyen tárgyakból származott.

Kiderült, hogy Teke szigorított dologházból feltétlenül szabadságolt egyén. Ezért nála nyomban házkutatást tartottunk.

Nagykabátja elején nagy, fehérszínű, gömbölyű fagombok voltak. Amikor a kabátja hátsó részét megvizsgáltam, a kabát pántján megláttam a helyszínen talált fekete üveggomb tökéletes hasonmását, míg a pánt másik végéről a gomb hiányzott.

Teke a felmutatott gomb hatása alatt megtört és beismerte, hogy a lopást Turos András miskolci lakossal követte el, aki Nagy Sándor hamis néven szerepelt. Előadta, hogy először a korcsmahelyiségbe akartak betörni, de amikor az ablakfiók betörése után meglátták, hogy az ablak vasrostéllal van ellátva, arról lemondtak. A lopást 1936 december 31-én 1—2 óra között követték el. A községben nem találkoztak senkivel.

Kiderült, hogy Teke 20 évvel azelőtt lakott Ujcsanálson. Abból az időből ismerte a helyszínt. Bár mindazokkal az egyénnel szemben lefolytattuk a nyomozást, akik Ujcsanálsonról elköltöztek és a lopás szempontjából számításba jöhettek, Tekének Ujcsanálsonról történt elköltözése óta olyan hosszú idő telt el, hogy reá senki sem gondolt és így a nyomozás szűrőjén nem is ment át.

Előadása szerint a szeszfőző helyiségéből lisztet és gabonafélét azért nem loptak, mert azt nehéz lett volna Miskolcra szállítani.

Közben egy járőr Budapesten a vörösrezet összetört állapotban őrizetbevette s így a lopás teljesen tisztázódott. Tekét elfogtuk, míg társa, Turos András, ezt észrevette és ismeretlen helyre szökött, három nap múltán azonban önként jelentkezett és részletes beismerése után őt is átadtuk a sátorlajújhelyi kir. ügyészségnek, Braunt pedig ugyanoda feljelentettük.

Az alaposság életétje, a felületesség megölije a nyomozásnak. A Miskolcra kiküldött járőr felületesen járt el akkor, amikor a két őcskavaskereskedő üzleti könyvébe nem tekintett be. Egy járőrvezetőtől joggal el lehet várni, hogy ilyen könyv létezéséről tudjon és annak feljegyzéseit a nyomozás céljaira ki is használja. Ha ez megtörténik, az eredmény már akkor, B. egyének igénybevétele nélkül, elérhető lett volna.

Érdekes tanulság ennél az esetről az is, hogy a tolvaj utoljára 20 évvel előbb járt a helyszínen. Helyi ismereteit még ebben a régmúlt időben szerezte. Nyomozásoknál — hasonló esetekben — tehát nem tud a nyomozó eléggé visszanyúlni a múltba, amikor a helyi ismerettel rendelkezők között keresi a gyanúsítottat, hogy gyanúsítható személyhez jusson.

A helyszínen talált gomb ennél a nyomozásnál döntő bizonyítékként szerepelt. Ez bírta a tettest beismerésre. Ez a tény a helyszíni szemle alapos megtartására figyelmeztet.

HALOTTAINK

Nagy Márton debreceni VI. kerületbeli csendőr, 1943. december 5-én Ujvidéken baleset következtében meghalt. Ujvidéken temették el. 1941. október 1. óta szolgált a testületben. A Felvidéki, Erdélyi és Délvidéki Emlékéremmel volt ellátva.

Benedek Ágoston marosvásárhelyi X. kerületbeli csendőrt, 1944. március 4-én Maroslaka község határában, járőrszolgálatban a vonat halálra gázolta. Szentlélek községben temették el. 1940. október 15. óta szolgált a testületben.

Vrábel György marosvásárhelyi X. kerületbeli csendőrt, 1944. március 4-én Maroslaka község határában, járőrszolgálatban a vonat halálra gázolta. Farnád községben temették el. 1939. február 1. óta szolgált a testületben. Az Erdélyi és Délvidéki Emlékéremmel volt ellátva.

HIREK

Hősi halált halt a magyar haza védelmében, a keleti harctéren nemes Csáthy Iván rohamtüzér hadnagy, nemes Csáthy György ny. csendőr alezredes fia.

Kitüntetések adományozása. A Kormányzó Úr Ö Főméltósága legfelsőbb elhatározásával a Szovjet elleni hadműveletek alkalmából adományozni méltóztatott a Magyar Erdemrend lovagkeresztjét hadiszalagon: Hartay Rezső alezredesnek, az ellenség előtt teljesített kitűnő szolgálataiért; a Magyar Bronz Erdeméremet hadiszalagon: Lantai József és Bathó László budapesti I. kerületbeli csendőröknek, az ellenség előtt teljesített kiváló szolgálataikért; továbbá különleges beosztásban teljesített kiváló szolgálataikért a Magyar Ezüst Erdeméremet: Iglódi József X. kerületbeli, Imrei József I. kerületbeli főtörzsőrmestereknek, vitéz Hadi József közp. nyom. parság állományába tartozó törzsőrmestereknek; a Magyar Bronz Erdeméremet: Várnagy Sándor (I. ker.) alhadnagynak, Répási János (VIII. ker.), Závodi Gyula (I. ker.) főtörzsőrmestereknek, vitéz Fekete Ferenc (II. ker.) törzsőrmestereknek, Szabó Imre II. (VIII. ker.), Kiss György (III. ker.), Boros István II. (IX. ker.) és Dobos Pál (II. ker.) őrmestereknek; a Magyar Bronz Erdeméremet hadiszalagon: Juhász István (V. ker.) csendőrnek, Opalánkán 1943. évi november hó 12-én három partizánnak tűzharcban történt leküzdése alkalmával tanúsított vitéz magatartásáért.

Várakozási íelményekkel szabadságolás. A Kormányzó Úr Ö Főméltósága legfelsőbb elhatározásával Sipos Lajos g. őrnagy várakozási íelményekkel való szabadságolását, a saját kérelmére elrendelt felülvizsgálat eredménye alapján, 1944 május 1-től hat hó tartamára elrendelni méltóztatott. A m. kir. honvédelmi miniszter úr várakozási íelményekkel szabadságolta dr. M. Nagy Zoltán g. főhadnagyot a lefolytatott felülvizsgálat eredménye alapján 1944 május 1-től hat hó tartamára.

Áthelyezés, tartós vezénylés, kinevezés, beosztás. A m. kir. honvédelmi miniszter úr — a m. kir. belügyminiszter úrral egyetértésben — áthelyezte: dr. Káldi János századost Nagyváradról Zomborba, dr. Gallai László főhadnagyot Szigetvárról Szombathelyre, Fery Pál főhadnagyot Salgótarjánból Nagyváradra, Botond László II. főhadnagyot Szombathelyről Budapestre, vitéz Alács Gyula hadnagyot Galántáról Szekszárdra, Csúrka Péter hadnagyot Győről Nagyváradra, Kozáry Ferenc psz. zászlósi Nagyváradról Győrebe, Katona Béla II. g. századost Gödöllőről Budapestre, Baracsi József g. főhadnagyot Kaposvárról Balassagyarmatra, dr. Nagy József g. főhadnagyot Balassagyarmatról Budapestre, Jó István g. főhadnagyot Debrecenből Gödöllőre; tartósan vezényelte: dr. Tóth József őrnagyot parancsnok-helyettesi minőségben az újvidéki osztályhoz, dr. Nagy Attila századost Szombathelyről Ujvidékre, dr. Csongor János főhadnagyot Veszprémből Szombathelyre; kinevezte: Tibay László g. főhadnagyot a kaposvári osztály gazdasági hivatal főnökévé; beosztotta: Tamási Jenő főhadnagyot oktatónak minőségben a salgótarjáni gy. tanszázadhoz.

A csendőr filmtéma pályázatának eredménye. A honvédelmi miniszter úr 113.995/eln. 20—1943. számú rendeletével pályázatot hirdetett csendőrségi oktató- és nevelőfilmnek mesevázlatának megírására. A beérkezett pályaműveket elbíráló bizottság a sorrendet a következőképpen állapította meg s a munkákat ehhez képest jutalmazta:

Tiszti csoportban: 1. Beöthy Kálmán ezredes, 2. Sörényi István százados, 3. Lengyel László százados.

Szalontai Antal kaszai VIII. kerületbeli őrmester, 1944. április 9-én Budakeszin tüdőgümőkórban meghalt. Egerszalók községben temették el. 1935. április 1. óta szolgált a testületben. A kard és sisak nélküli Háborús Emlékéremmel, a II. oszt. Legénységi Szolgálati Jellel és az Erdélyi Emlékéremmel volt ellátva.

Gelegonya Sándor debreceni VI. kerületbeli próbacsendőr tizedes, 1944. február 9-én Gyulán, vérszegénységben meghalt. Csorváson temették el. 1942. május 1. óta szolgált a testületben. Az Erdélyi Emlékéremmel volt ellátva.

Nyugállományú bajtársaink közül meghalt:

Horváth János törzsőrmester (I. ker.), 1944. április 3-án Horthyligeten, légitámadás következtében. 1907—1921-ig szolgált a testületben.

Horváth Vincze József főtörzsőrmester (IV. ker.), 1907—1921-ig szolgált,

Kellei György alhadnagy (III. ker.), 1906—1936-ig szolgált,

Kékel Rezső főtörzsőrmester (VI. ker.), 1904—1934-ig szolgált,

Takács István főtörzsőrmester (V. ker.), 1913—1927-ig szolgált a testületben.

Kegyelettel őrizzük emlékeiket!

Tiszthelyettesi csoportban: 1. Szabó Ferenc III. törzsermester (film alosztály), 2. Bakos Mihály főtörzsermester (nagyváradi tanzászlóalj).

Német csendőr- és rendőrtisztek látogatása a budapesti Böszörményi-úti csendőrlaktanyában. A m. kir. csendőrség felügyelőjének meghívására német csendőr- és rendőrtisztek — élükön Winkelmann S. S. főcsoportvezető, rendőrtábornokkal, Matros csendőrezredessel és Geschke rendőrezredessel — 1944. május 3-án délután látogatást tettek a budapesti Böszörményi-úti csendőrlaktanyában. A vendégeknek Olchváry Milvius Attila ezredes németnyelvű előadásában ismertette a magyar csendőrség szervezetét, majd Olbrich német rendőrnagy tartott ismertető előadást a német csendőrség és csendőrségről. Este a német bajtársak vacsorán vettek részt a Böszörményi-úti csendőrlaktanya tisztí étkezdéjében.

Szolgálati jel odaítélése. A m. kir. honvédelmi miniszter úr odaítélte a II/A. osztályú Tiszti szolgálati jelet 1930 október 30-ával: Berényi Béla lt. ny. őrnagynak, 1944 május 11-ével: vitéz Borgóy János őrnagynak.

Sportjelvények adományozása. A m. kir. honvédelmi miniszter úr a sport terén elért kiváló eredményeik alapján az alábbi sportjelvényeket adományozta: A) Nagy honvéd sportgyősségi jelvényt: Perjessy György főhadnagynak, Molnár József II. és Csörgő János csendőrnek; B) Kis honvéd sportgyősségi jelvényt: Sztász Antal, Máté István, Kósa József I., Rózsás Mihály, Renk János, Szabó Imre IV., Kiss Antal I., Pozsgai József, Koós Dániel, Márki István, Bagi Gyula, Alexsi László, Bertán Mihály, Berentés Béla, Hajdu János, Lipták Mihály, Temesi Illés, Lempner Gyula, Németh László, Vertetics Géza, Sebesti Sütő István és Kardos Károly csendőrnek.

Dicséretes kerületi parancsnoki okirati dicsérő elismerés részesült a szombathelyi III. kerületben: Gömbös Antal csendőr; a szegedi V. kerületben: Kadarkuti Mihály, Lakatos Ferenc I. főtörzsermester, Gál Bálint v. törzsermester, Buzás József, Molnár Sándor V., Dolmány Mihály őrmester; a kassai VIII. kerületben: Vadnai Lajos, Zengővári István, Kövesdi Gyula, Németh József I., Kővári Pál, Jeges János, Sebők János, Farkas Lajos II., Erdélyi Ferenc, Kathl Sándor, Tabajdi Imre, Nagy Károly, Alföldi Mihály, Nagy Tamás, Nagy Gusztáv, Czeglédi Ignác, Lukács Lajos, Bordás András, Zétényi Mihály, Urfi Pál, Korom Lajos, Juhász Zsigmond, Simon Lajos, Szívós János, Nagy Sándor II., Márton Mihály, Trencsényi József, Varró Miklós főtörzsermester, Ádám Antal, Borda Imre v. törzsermester, Papp József I., Farkas Imre II., Topa Jenő, Kozák János, Csubrik István, Németh Sándor I., Kassa Imre, Tölgyes János, Havas Ferenc, Király Sándor II., Radóczy István, Szabados Dániel, Tóth József I., Kecskés István, Kiss István, Herczeg Vince törzsermester, Tóth Gyula I., Hódi Ferenc, Bodnár Béla, Kiss József V., Tokaji István, Pál Lajos, Kalmár József, Veres László, Pesti Sándor, Török János, Sándor Imre II., Pocsai Gyula, Nemes Pál, Boda József, Takács Ferenc, Bálint Lajos, vitéz Ladányi Zoltán, Dajka István, Kasza Károly, Varga Lajos III., Bója István őrmester, Szönyi János, Pongó Béla csendőr. **Kerületi parancsnoki nyilvános dicséreiben részesült a szombathelyi III. kerületben:** Balogh Lőrinc csendőr; a pécsi IV. kerületben: Takács József III. csendőr; a szegedi V. kerületben: Gera Antal, Máté István őrmester, Szilágyi Sándor II. csendőr; a kassai VIII. kerületben: Baráth István, Tóth Imre II., Csepregi József, Marton János, Gyüre Mátyás, Juhász Ferenc II., Varga Bertalan, Boros István II., vitéz Pásztor Gábor, Gálos Gyula, Simon János, Cseh Balázs, Szabolcs István főtörzsermester, Jakus József v. törzsermester, Király Sándor, Berentés József, Bálint Adolf, Markó István, Janocsikó Mihály, Takács Péter, Nagy József VIII. törzsermester, Kelemen Sándor, Erdel György I., Nagy Kálmán II., Somogyi György, Kelemen József I., Módos Imre, Tárut István, Tóth János I., Dombóvári Sándor, Halász Pál, Czinke Ferenc, Hódi Ferenc, Bácsi Sándor, Antal János, Ács János, Görög Péter, Halmi István, Kiss A. Miklós, Katona Zoltán, Sisa Imre, Turali Ferenc, Horváth Ferenc, Olasz Ferenc, Timári Gábor, Baráth András, Szabó Sándor, Pásztor Imre, Kiss Géza, Somos Ferenc, Fülöp Dezső, vitéz Tiszassilyi László, Rác János, Sütő János, Péter János,

Ballas Sándor, Szabó András, Török Imre, Jászai Árpád, Bihari Ferenc, Hegedűs József, Tarcsai Sándor, Barna Ferenc, Bodnár Gyula, Józsa Adolf, Galáth István, Varga Ferenc I., Kovács Ferenc VI., Kerékgyártó Imre, Kósa János, Patkó István, Fóris Árpád, Szepes József, Kathl László, Pászti László, Vida Sándor, Szipőcz Ernő, Kocsis István I., Bedécs Sándor, Czudor Béla, Orbán Ferenc, Megyeri Antal, Kalotai Vince, Csapó József, Borbély Balázs, Horváth János I., Vörös István, Lenkei Miklós, Sarkadi Ferenc, Uveges József, Burai István, Borsi János, Tóth István IV., Bori József, Tószegi Ferenc, Juhász József, Dorogi János, Szerényi Béla, Ármos Károly, Juhász László II., B. Nagy Kálmán őrmester, Bogoly János fvsz. őrmester, Horváth József II., Vass Sándor, Jakus Béla, Kolozsi László, Sebő Ferenc, Korcsog Pál, Hulyák Tibor, Berényi Gergely, Kopasz Bálint, Rác Vilmos, Takó Sándor Gyula, Király Mihály, Répási Ferenc, H. Tóth Mihály, Károlyi János, Fehér István, Cs. Tóth Károly, Török János, Kovács Ferenc VIII., Bikás József, Zsirai László, Batta Béla, Nagy Dezső II., Balácsi István-Albert, Csapó János, Pozsár András, Hámosi Pál, Csuka László, Juhász István II., Almási István, Papp Illés, Nagy Ferenc III., Palkovics István, Dombóvári József, Pinczés Sándor, Lajos Sándor és Péter Antal csendőr.

Adomány. A nagyváradi csendőr tanzászlóalj 5. százada a bombakárosultak javára 119 pengő 50 fillért küldött. Az összeget a 151.006. számú postatakarékpénztári csekk számlára lefizették.

A csendőrségi jutalmazási alaphoz felajánlott jutalékok. A székesfehérvári II. kerületben: Szabó Szilveszter főtörzsermester, Kemenesi Imre, Rákos János, Keszthelyi István, Borsos János csendőrök együtt 24 P 85 f., Markó István, Pálkás György csendőrök együtt 2 P 58 f., Ónody István csendőr, Sztrapek István prb. csendőr együtt 2 P 47 f., Szállás Imre törzsermester 7 P 38 f., Pöntör Imre csendőr 7 P 37 f., Illés Ferenc őrmester 4 P 95 f., Zsirai Béla őrmester, Nagy Ágoston csendőr együtt 5 P, Cs. Papp István őrmester 2 P 48 f.; a szombathelyi III. kerületben: Papp György törzsermester, Pálos Imre csendőr együtt 114 P 28 f., Edvi Gyula főtörzsermester, Kemenesi Imre, Kovács József csendőrök együtt 5 P, Domján Gyula őrmester, Baranyai István, vitéz Fodor Antal csendőrök együtt 7 P 68 f., Nagy József II. főtörzsermester, Nagy Péter prb. csendőr együtt 20 P 20 f., Kiss János II. törzsermester, Vidák József csendőr 09 f., Nagy Sándor főtörzsermester, Csillag Vendel törzsermester, Pegyver Sándor, Szelle Lajos csendőrök, Kertész István, Nagy József IV. prb. csendőrök együtt 65 P, Kozák János, Pálfalvi Ferenc csendőrök együtt 2 P 48 f.; a debreceni VI. kerületben: Takács László őrmester 79 P 40 f., Kazán Mihály őrmester 8 P 27 f.; a kassai VIII. kerületben: Tóth Lajos főtörzsermester, Kovács János prb. csendőr egyenkint 4 P 96 f., Tóth János őrmester, Halász András csendőr egyenkint 1 P, Kántor László, Csordás János csendőrök egyenkint 11 P 56 f., Gallos Gyula főtörzsermester 1 P 65 f., Fábrián Albert csendőr 1 P 64 f., Sáfár Pál, N. Krajczár József törzsermesterek egyenkint 5 P, Fekete János prb. csendőr 31 P, Orbán Gábor törzsermester, Mozsár József csendőr egyenkint 2 P 63 f., Isaszegi András, Szabó József csendőrök egyenkint 3 P 49 f., Kiskuti Pál, Nánási Ferenc csendőrök egyenkint 4 P 16 f., Kosztolányi János, Lukács András csendőrök egyenkint 1 P 82 f., Kincses József, Kovács Imre csendőrök egyenkint 1 P, Antal Imre, Bokor Pál csendőrök egyenkint 1 P 25 f., Tanodi István főtörzsermester 4 P 95 f., Márton Benjámín őrmester 52 P 81 f., Szőke Ferenc csendőr 25 P 85 f., Kiss József I., Tóth János III. törzsermesterek, Pál Lajos I., Moravec János csendőrök egyenkint 8 P 21 f., Bali István csendőr 7 P 77 f., Nagy József IV. törzsermester 30 P 68 f., vitéz Kéki Gyula főtörzsermester 9 P 20 f., Batu János, Komáromi Pál csendőrök egyenkint 1 P 25 f., Bali István csendőr 89 P 43 f., Apostol Lajos főtörzsermester 43 P 88 f., Vass Sándor csendőr 19 P 24 f., Nagy György őrmester, Kovács Lajos prb. csendőr egyenkint 29 P 70 f., Vass Sándor, Györfy József csendőrök egyenkint 1 P 55 f., Sánta József, Kapitány György csendőrök egyenkint 3 P 07 f., Sánta József, Agoston János csendőrök együtt 31 P 76 f., Sánta József törzsermester 2 P 10 f., Kapitány György prb. csendőr 2 P 11 f., Vass Sándor csendőr 92 f., Penyő János főtörzsermester, Koszó Antal prb. csendőr egyenkint 99 f., Vida Sándor, Gazdag Dénes csendőrök egyenkint 3 P 72 f.; a kolozsvári IX. kerületben: Ferenc Károly csendőr 2 P 66 f., Fazakas Nagy

János prb. csendőr 2 P 67 f., Bocskai Sándor csendőr 77 P 20 f., Kovács Sándor törzsermester, Béres János, Takács József, Takács Árpád őrmesterek egyenkint 30 P, Hőgye Mihály őrmester, Szabó István csendőr egyenkint 5 P 30 f., Szalai Mihály csendőr 8 P 50 f., Molnár Pál törzsermester, Martoni István őrmester egyenkint 5 P 67 f., Melykúti András csendőr 5 P 68 f., Nagy Béla őrmester, Lakó Károly csendőr egyenkint 1 P 24 f., Járgányi József törzsermester, Garanyvölgyi György csendőr egyenkint 58 P 80 f., Szücs József, Varga József csendőrök egyenkint 96 P, Horváth Lajos I. csendőr 2 P 10 f., Nagy János I. csendőr 2 P 03 f., Hárfás István csendőr 24 P 85 f., Torma János csendőr 24 P 70 f., Kalmár Kálmán főtörzsermester 5 P 75 f., Kovács Benjámín főtörzsermester 18 P 86 f., Bencsik Balázs csendőr 73 P 29 f., Tóth József II. csendőr 73 P 20 f., Kiss Gábor főtörzsermester 2 P 73 f., Szücs Miklós csendőr 2 P 72 f., Birta András, Horváth Sándor csendőrök egyenkint 4 P 96 f.; a marosvásárhelyi X. kerületben: Kővári István főtörzsermester 5 P, Bagoly János főtörzsermester, Gál János csendőr együtt 2 P, Lakatos József főtörzsermester, Herzán Imre prb. csendőr együtt 2 P, Horváth István, Blizskó Ferenc csendőrök együtt 24 P 88 f., Onodi János, Vészli István csendőrök együtt 31 P 84 f. tetterőri és feljelentési jutalékokban részesültek. A jutalékokat valamennyien felajánlották a csendőrségi jutalmazási alaphoz. A jutalékokat a m. kir. honvédelmi miniszter úr elfogadta.

Csendőrségi Közlöny. 17. szám. Rögtönbiráskodás újabb kiterjesztése. Hadművelési területekre vonatkozó különleges közigazgatási szabályok. Az 1931. évi III. és az 1938. évi IV. t.-c. értelmében fenntartott állásokra hirdetett pályázatok megküldése. Nemteljes viszonybeli katonai személyek külön jelentkezési kötelezettsége. A rögtönbiráskodásnak rádió adó- vagy adóvevő készülék vagy berendezés engedély nélkül létesítése, vagy üzemeltetése által elkövetett büntetést való kiterjesztése és kihirdetésének elrendelése tárgyában kibocsátott 1.130/1944. M. E. számú miniszteri rendelet végrehajtása. Kárpátaljai területre továbbá Máramaros vármegyébe, Ungvár thj. városba és Munkács megyei városba való utazás korlátozása. Borszékai század megdicsérese. Ceglédnek vasúti különítmény felállítása. 18. szám. Nemzeti gazdálkodás rendjét zavaró egyes cselekmények szigorúbb büntetéséről szóló 1944. évi VI. t.-c. hatályba lépése. A m. kir. csendőrség rendkívüli fegyverhasználati joga. Az ország területének egy részén a különleges közigazgatási szabályok életbeléptetése. Légítámadási gyorssegély, továbbá a légítámadással kapcsolatos átmeneti gondozást pénzellátás és kártalanítási előleg. Zsidók vagyonnak bejelentése és zár alá vétele. Katonadijszabás kiegészítése. Pullman-kocsik igénybevétele szolgálati utazásoknál. Csendőrségi árvák segélyezése. Légítámadási gyorssegély és támogatás a m. kir. csendőrségnél. Egészségügyi szolgálat ellátása a csendőrségnél polgári orvosok által. Sertések forgalmának szabályozása. Szemernyős tábori sapka, kistollforgó és egyszerű jelszínór becsértékének megállapítása. Elhelyezési kimutatás helyesbítése.

Helyreigazítás. Május 1-i számunk 294. oldalán vitéz Király Gyula ezredes osztályvezetői megbízatásáról közölt hír 6. sorában kérjük a „főosztály” szót „osztály”, az „ügyosztály” szót pedig ugyancsak „osztály” szóra helyesbiteni. Nyugállományú csendőr uradalomban azonnali alkalmazást nyerhet, mint számtartó. Cím: O. F. I. Nagyvársányi uradalmanak intézősége, Gyüre, Szabolcs vm.

Csendőrségi tollforgató köt. javít, árusít Várfai Mihály ny. szakaltiszt. Budapest, XIV., Ujvidék-köz 5. sz. 2. és Dél József ny. főtörzsermester, Rákosszentmihály, József-utca 74.

ERTESÍTÉS. A Pinczés-féle Btk. I. kötete (Büntetőtörvénykönyv a büntettekről és vétségekről) májusban újra kapható lesz. Papírhiány miatt csak korlátozott példányszámot tudunk utánnomni, ezért célszerű a megrendeléseket mielőbb beküldeni, mert a készletet a megrendelések sorrendjében fogjuk kiszállítani, újabb utánnomás pedig a háború alatt előreláthatólag nem lesz lehetséges. Az utánnomott I. kötet ára 20 pengő. A III. kötet (Büntetőtörvénykönyv a kihágásokról) ára — minthogy ez még a háború előtti nyomás — változatlanul 9 pengő. A II. kötet nem kapható. Az I. és III. kötetek ára három részletben fizethető. Az első részletet — az ár egyharmadát — a megrendelés alkalmával kell ú. n. bianco postatakarékpénztári csekkürlapon a 48.302 számú csekk számlára befizetni. A csekklapra „A csekk számlatulajdonos neve és lakhelye” alá a következőt kell írni: „Stádium Magyar Büntetőjog.” A másik két részlet befizetésére csekklapot küldünk. Tisztelettel: Stádium Sajtóvállalat Rt. könyvkiadó osztálya Budapest, VI., Izabella-utca 88.

A csendőrcsaládok hősi halált halt fiait a lapunkban megörökítjük. Kérjük ezért bajtársainkat (a nyugdíjasokat is), hogy a hősi halott fiuk nevét, rendfokozatát, a hősi halál helyét, időpontját és az apa nevét velünk közöljék.

Megjelent a Magyar Szárnyak legújabb száma. A kitűnő magyar repülő-szaklap a repülés s főleg a mai légi-háború kérdéseiben ad sok értékes felvilágosítást. Előljáróban a Budapesti légítámadások hősi halált halt magyar repülőit búcsúztatja, majd a fővárost védő magyar vadászpilóták hősi harcairól kapunk érdekes riportot: felcsevegnek a hőstettek, a nagyszerű élmények, a magyar repülőik önfeláldozó harcai, megszólalnak a pilóták és elmondják légigyőzelmek történetét. A német éjszakai vadászok tevékenységéről két képes oldal számol be. Vitéz Hefty Frigyes, az ismert nevű repülő Perley Lajosról, az ejtőernyőugrás nagymesteréről ír. A „Légi-háború Európá ellen” című cikk egy légítámadás előkészületeit, „menetrendjét”, az elhárítás működését, a szükséges anyagi előkészületeket írja le. Ismerteti a lap a páncéltörő zuhanóbombázógépet, a Lightning-vadászgépet, valamint az ágyús repülőgépeket is. Az arcvonalon küzdő repülő sorából Nagy Sándor szakaszvezető írja le egy élményét. Több érdekes más cikk, repülőhírek, regény stb. egészítik ki még a lap gazdag és változatos tartalmát. A Magyar Szárnyak legújabb számának ára 1 pengő. Mutatványszámot kívánatra a kiadóhivatal (VII., Király-u. 93. II.) készséggel küld.

SZEMÉLYI HÍREK.

Előléptek alhadnaggyá a marosvásárhelyi X. kerületben: Fekete Lajos, nemes mezőpanit Barabási Sándor főtörzsermester; számvivő alhadnaggyá a kassai VIII. kerületben: Szakály Imre svz. főtörzsermester; törzsermesterré a pécsi IV. kerületben: Boros József I. őrmester; próbacsendőr szakaszvezetővé a pécsi IV. kerületben: Horváth Ferenc VI. próbacsendőr tizedes; próbacsendőr tizedessé a székesfehérvári II. kerületben: Kozák József, Szabó Ferenc, Mohácsi Lajos I., Lelkes László, Csóka István, Molnár Sándor I., Kapczella István, Bíró Ferenc; a pécsi IV. kerületben: Magyar Lajos, Németh István II., Horváth Gyula V., Forró József, Földi János, Bödecs Károly, Peller László;

Brunhuber

udvari és kamarai FÉNYKÉPÉSZ
BUDAPEST, VIII., BAROSS-UTCA 61. TELEFON: 134-170.
Művészi kiváló fényképek, tablóképek, aquarell, olajfestmények, levelezőlapok, igazolványképek, külső felvételek

Tichler János

papírru papírzacskó és gyógyszerészeti papíráruk gyára
Budapest, VI., Ó-utca 37. Tel.: 123-079

a kassai VIII. kerületben: Orosz Béla II.; a kolozsvári IX. kerületben: Máthé Zsigmond, Szeles Gáspár; a marosvásárhelyi X. kerületben: Réti Árpád, Borzás István, Rác Ferenc, Bálint István, Regián Mihály próbacsendőr örvetelő; próbacsendőr örvetelővé a székesfehérvári II. kerületben: Uzsák József, Edmár József, Nagy György, Györi Sándor, Szalai Ferenc, Hencz István, Czibula Imre, Siklósi Ferenc, Valkom Gábor, Kárász Béla, Steiger János, Zsigó Pál, Horváth József, Galla József, Bratkó Béla, Belkovicz Mihály, Soós Viktor, Vörös Kálmán, Kiss János, Bánkúti József, Balló Ferenc, Kelemen József, Jakab Elek, Albert József, G. Szász Lajos, Száfta György, Kovács Géza, Andrek János, Fülöp Ferenc, Pál János, Deák Árpád, Kerepezi János, Szabados Dénes, Tóth Pál, Bocska István, Kovács Ferenc, Gelencsér György, Pinizsi József, Major József, Fenyvesi Ferenc, Mészáros Lajos, Máté István, Bál József, Kerekes István, Simon Gyula, Nagy Imre, Szakács Károly, Hamperger Mihály, Varju Ferenc, Seftel Lajos, Wodnyánszki József, Jankovics Mihály, Farkas János, Rác János, Krafinger József, Boldizsár János, Pekár Béla, Saigl Sándor, Hajdu R. Gáspár, Kontra István, Árendás Vendel, Krajcár Mihály, Horváth Gyula, Vajda István, Szabó József, Kárász Rezső, Király József, Fülöp Miklós, Edvi József, Vasvári Gyula, Dobos István, Kővári Vilmos, Mezei Mihály, Buczászki József, Dojcsán Mihály, Doktor Sándor, Körmenyi Károly, Németh Albert, Kovács István VII., Kundakker György, Szűcs Ferenc I., László Ágoston, Pósfai Sándor, Szemeli Ferenc, Szalai Ferenc, Tóth Kálmán, Horváth István, Steingart József, Mayer József, Riz Lajos, Molnár János, Hajnal Imre; a debreceni VI. kerületben: Kecskés István, Kácsor Mihály, Papp József, Dózsa Mihály; a kassai VIII. kerületben: Jani Sándor; a kolozsvári IX. kerületben: Kovács Albert, Szalai Károly, Sebestyén Pál, Baskóczy Sándor, Gergely Ferenc, Bata Lajos, Papp Károly, Szöcs Albert, Lukács Imre, Balogh József II., Gál Dezső, Tamás János III., Salamon Ferenc, Surányi József, Budal István, Ovári József, Mondics János, Remetei Pál, T. Kiss Sándor, Nagy Sándor IV., Bogdán József, Páll Ignác, Fábrián József, Nyárádi István, Szabó F. Sándor, Gál András, Hujbert Lajos, Kovács István II., Szász Ferenc próbacsendőr.

Kinevezés. A székesfehérvári II. kerületben: Szűrő József alhadnagy szakasparancsnokká, Salamon József, Kovács Jenő II., Kondor András főtörzsmester őrsparancsnokká, Kiss György I. v. törzsmester ideiglenes őrsparancsnokká; a szombathelyi III. kerületben: Nagy Lajos III. alhadnagy szakasparancsnokká, Lőrincz Ferenc I. fő-törzsmester őrsparancsnokká, Kiss András II. v. törzsmester ideiglenes őrsparancsnokká; a marosvásárhelyi X. kerületben: Forgó Mihály főtörzsmester alcsoportvezetővé, Mészáros János IV. főtörzsmester őrsparancsnokká kinevezetett.

Véglegesítették az alábbi csendőröket az előirt próbaszolgálati idő letelte után a székesfehérvári II. kerületben: Bellovics István, Kalmár József, Deák István, Galgán József, Gombai Gyula, Kiss Gábor, Kelcz Mihály, Czank Sándor, Takács Gyula I., Gróf István, Boros István, Kürthy Gábor; a szombathelyi III. kerületben: Tibák Vince, Nagy Sándor III., Havrán Antal; a debreceni VI. kerületben: Mogyorós Sándor, Bata János, Györfi Lajos, Hegedűs D. Sándor, Sipos István III., Tóth József, Széni Károly, Rózsa István, Rákosi László; a kolozsvári IX. kerületben: Rozsnyai Géza, Forral István, Békési Béla, Ruzsa G. F. István, Kulcsár L. Árpád, Szabó Márton, Soós Kálmán, Gál János, Pajkó József, Pécsi György, Gegő Dénes, Vadász Máttyás, Kiss Károly II., Erdei Mihály, Gacsádi József, Dávid István, Máté János, Siker Ferenc, Fele Sándor, Csikós Ferenc, Simos Sándor, Keresztes Szilveszter, Jákó Sándor, Tóthpál Béla, Bodnár József, Jakab Ferenc, Geréd István, Szabó Lukács, Tulit András, Kókai Béla, Kádár Ferenc II., Tóth Ferenc II., Nagy Imre II., Németh András, Csuha Ferenc, Malom Bertalan, Kőkői Sándor, Pelei István, Gyarmati Imre, Tomor Viktor, Bodzasi Tamás, Szabó Ferenc II., Oláh Jenő; a marosvásárhelyi X. kerületben: Kuti Gyula, Urszuly József, Albert István, Deák István, Pál András, Tőkés Albert, Kovács József II., Petréd Vencel, Bartalis Imre, Gecző Gábor, Lukács András II., Császár János, Elekes Ábel csendőröket.

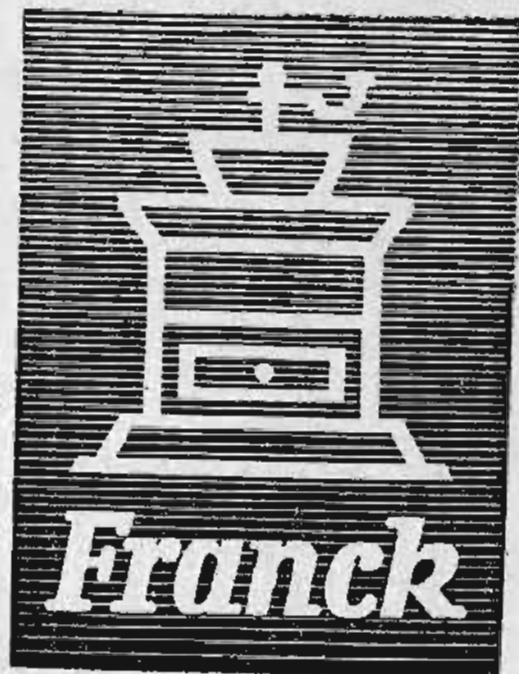
Házasságot kötöttek a székesfehérvári II. kerületben: Kárpát János törzsmester és Aubell Anna Táton, Kovács-Major László őrmester és Bognár Emma Téten, Bodó Béla

EPEKÓBETEGEK próbálják ki a rég bevált „SPECOLITH” epekó-teát.

Egy doboz 10 napi adag ára: — — — — — P 8-80 + 005

Megrendelhető a készítőnél:

ÁRENDÁSSY LÁSZLÓ „Flóra” gyógyszerháza,
Pestszentlőrinc, Üllői-út 175. Telefon: 342-340.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól fogadunk el, hanem másoktól is, tizenöt hasábnál hosszabbat azonban csak előzetes megállapodással. — A közlemények fogalmazási átcsiszolásának és — ha szükséges — tartalmi módosításának, valamint a törlésnek és a kiegészítésnek jogát fenntartjuk magunknak.

A kéziratot a papírlapnak csak egyik oldalára, félhasáron és lehetőleg írógéppel kell írni. Olvashatatlan vagy sévtelen kézírtással nem foglalkozunk. A kéziratok sorsáról ebben a rovatban küldünk üzenetet. Vissza csak akkor küldjük a kéziratot, ha a szerző megcímzett és bélyeggel ellátott borítékot mellékel hozzá. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük.

A megjelent közleményekre, fényképekre, rajzokra fenntartjuk tulajdonjogunkat, beleegyezésünk nélkül tehát sem másutt közölni, sem utánnymutatni nem szabad őket.

Közlemények különnyomatát a nyomda a szerződésben megállapított árszabás szerint készíti el.

Minden hozzánk intézett levélre a szerkesztői üzenetben válaszolunk, jelleg alatt. Jellegül legcélszerűbb kisebb helység nevével, vagy díjgyűjti számot választani. Aki jellegét nem jelöl meg, annak neve kezdőbetűi és állomáshelye megjelölése alatt válaszolunk.

Levélben akkor sem válaszolunk, ha a beküldő bélyeg mellett.

Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőr Lexikon” rovatban felelünk.

Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Hozzánk intézett leveleket nem terelünk szolgálattal útra, írójukról és tartalmukról senkinek sem adunk fölvilágosítást.

Előfizetést csak a csendőrség nyugállományú tagjaitól, továbbá a honvédség és a m. ktr. rendőrség, a bíróságok, az igazságügyi és a közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. Előfizetési díj a nyugállományú csendőrtisztek, valamint a honvédség, a rendőrség, a bíróságok, az igazságügyi és a közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjai részére havi 18 pengő, nyugállományú csendőrtisztek részére pedig havi 12 pengő. A legkisebb előfizetési idő: félév.

Az előfizetési díjat a „Csendőrségi Lapok” 25.342. számú postatakarékpénztári csekk számlájára kell befizetni.

Címváltozását mindenki maga köteles velünk közölni. Címváltozás bejelentésekor a nevet, rendfokozatot, a régi és az új címet pontosan és jól olvashatóan kell megírni.

V. M. örm., Ugod. A zsidók megkülönböztető jelzéséről szóló 1.240/1944. M. E. sz. kormányrendelet (15/1944. sz. Cs. K.) 2. §-a szerint annak megállapításában, hogy a rendelet alkalmazása szempontjából ki a nemzsidó és ki a zsidó, az 1941. évi XV. t.-c. (kiadva az 1941. évi 35. Cs. K.-el) 9. és 16. §-ának rendelkezései az irányadók azzal, hogy nemzsidó az olyan személy is, aki származására és vallására nézve az említett 9. §. utolsó bekezdésében foglalt meghatározásnak megfelel, feltéve, hogy nem kötött, illetőleg mindaddig, amíg nem köt házasságot zsidóval vagy olyan nemzsidóval, akinek egy vagy két nagyszülője az izraelita hitfelekezet tagjaként született. Lássuk, mit mond az 1941. évi XV. t.-c. 9. §-ának vonatkozó része (a 16. §. itt nem jön tekintetbe, mert az az erdélyi szombatosokra intézkedik). A törvény 9. §-ának 3. bek.-e így szól: „A jelen § alkalmazásában zsidó az, akinek legalább két nagyszülője az izraelita hitfelekezet tagjaként született,

őrmester és Juhász Erzsébet Ersekújváron; a pécsi IV. kerületben: Karádi Győző őrmester és Kozár Julianna Hercegcsöllősen, Szentmártoni József csendőr és Kalivoda Magdolna Petárdán; a szegedi V. kerületben: Deló-Nagy László törzsmester és Pleszkán Katalin Bácsalmáson, Balog János őrmester és Hódi Ilona Kiskunhalason; a kassai VIII. kerületben: Kovács István III. őrmester és Polcskó Terézia Téesen, Vida Sándor I. őrmester és Nagy Jolán Dögén, Mikó Miklós őrmester és Somody Juhász Ilona Kőkönyesden, Fodor Kálmán őrmester és Kojnok Margit Mária Bárcán; a kolozsvári IX. kerületben: Kövesdi János csendőr és Pelczér Borbála Tolnán, Kémeri Antal csendőr és Drágos Ilona Zilahon, Nagy Béla I. őrmester és Polgár Etel Körösfőn; a marosvásárhelyi X. kerületben: Ferenczi Imre őrmester és Trombitás Franciska Backamadarason, János János őrmester és Lengyel Margit Lácán, Berei Sándor őrmester és Halász Sára Bodrogolozsin, Kolozi István v. törzsmester és Keresztély Margit Ilona Tusnádon, Hernádi Lajos őrmester és Mihályi Ilona Korláthelmezen, Dobos József őrmester és Nyerges Erzsébet Üllőn.

Születés. Farkas Gábor g. századosnak Zsuzsanna Zsófia Magdolna Mária leánya; a székesfehérvári II. kerületben: Fülöp József II. fő-törzsmesternek Ildikó Rozália Melinda leánya, Zalka János törzsmesternek János Zoltán fia, Ábel József őrmesternek Erzsébet leánya, Bárkányi Ferenc törzsmesternek Ilona leánya, Horváth István IV. fő-törzsmesternek Neszte Zsófia leánya, Pallós József őrmesternek Katalin leánya, Halász Lajos őrmesternek Lajos Károly fia, vitéz Berkó Béla őrmesternek Lajos fia; a szombathelyi III. kerületben: Fekete István fő-törzsmesternek Ágnes leánya, Ladi Mihály őrmesternek Blanka Mariett leánya, Nagy István IX. fő-törzsmesternek Erzsébet Ilona leánya; a pécsi IV. kerületben: Andók György őrmesternek György fia; a szegedi V. kerületben: Kovács Imre III. őrmesternek Katalin Irma leánya; a kassai VIII. kerületben: Szabó László I. törzsmesternek Irma Gizella leánya, Domokos Mihály őrmesternek Mihály fia, Tasnádi Bálint őrmesternek Gizella Mária leánya, Szepes József őrmesternek Mária leánya, Varjasi János törzsmesternek Hilda Katalin Mária leánya; a kolozsvári IX. kerületben: Varga István I. törzsmesternek Margit Ágnes leánya, Virágos György őrmesternek György fia, Tóth János II. őrmesternek Mária Erzsébet leánya, Borsos Imre I. csendőrnek Erzsébet Valéria leánya, Siklósi István fő-törzsmesternek Árpád fia. Fekete Béla őrmesternek Béla József fia; a marosvásárhelyi X. kerületben: Zombori István törzsmesternek István Mihály fia, Moór Ferenc fő-törzsmesternek Győző József fia.

Halálozás. Kecskés Pál fő-törzsmester Lajos fia Megyefán meghalt.

Felten és Guillaume

kábel-, sodrony- és sodronykötélgyártó r.
Bowden lépkármák és spirálisok
BUDAPEST, XI., BUDAFOKI-ÚT 60.

A honvédelmi miniszter úr 118.759/eln. 28. 1942. szám alatt kiadott takarékosági rendeletében az életbiztosítást is egyszerű takarékoságnak minősíti.

A Nyugállományú Katonatisztek Országos Szövetsége („NYUKOSZ”) a tényleges szolgálatot teljesítő és nyugállományú bajtársaink részére a háborús vonatkozásokra is kiterjedő

KATONAI TAKARÉKBIZTOSÍTÁSI AKCIÓT

szervezett, melynek lebonyolításával az általa alapított Turai-Magyar Országos Biztosító Intézet Részvénytársaságot (Budapest, VI., Anker-köz 4. földemelet) bízták meg.

A szociális családvédelmi célzatú csendőrléti szempontból fontos akciónál az 1942. évi 8. számú „Csendőrségi Közlöny” adott intézkedést.

AJAX

acélárúk

RÁBA

teherautók,
autobuszok,
traktorok

Autó- és traktoralkatrészek. Gyors-, sorssám-, szerkesztő-, rozsdá-, saválló-, acélok. Adóberendezések. Szűrke berendezések. Csevegő és szerelésárúk. Keskenyvágányú vasúti anyagok. Pánc. Kovács idomdarabok. — Vaszerkesztések. Hidak. Daruk. Textiltéglapalkatrészek. Szerelőkeretek. Reszelők. Reszelő felvágók.

MAGYAR WAGGON ÉS GÉPVÁR R. T.
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 12. sz.

Egyenruházati cikkek
SZABÓ LÁSZLÓ-nál
BUDAPEST, IX., MESTER-U. 38. Pontos postal kiszolgálás.

Csendőrségi nyomtatványok és felszerelési cikkek nagyraktára:
PALLADIS
R. T.
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 130. I. EM.
Távbeszélő: 120-013. (A Hősök-tere közelében)

LÁB-, KÉZ-, HÓNALJ-IZZADÁS

csakis helyes testápolással szüntethető meg. E célra szolgál a 30 evnél régebb idő óta kitűnően bevált Molnár-féle **SUDORAN**. Sok csendőrsőn állandóan használják. Készíti: **MOLNÁR J.** gyógyszerész Bozsok. (Vasm.)

2 téglánylál kevesebbet nem szállítok, 4 téglánylál a szállítási bórmentes, 6 és több téglánylál esetén 15% engedmény. Az összeg utólag fizethető.

ÁRA: 2.50 P.

PAPIR, ÍRÓSZER

Csendőrségi nyomtatvány,

EGYENRUHÁZATI FELSZERELÉS

szükségletünket szerezzék be

CSERFAI ISTVÁN-tól

BUDAPEST, VI., JÓKAI-UTCA 22. A nyugati p. u.-tól 2 per.

Megbízható öskeresztény cég! • Pontos postal kiszolgálás.

ügyszintén — tekintet nélkül származására — az, aki az izraelita hitfelekezet tagja. Az, akinek két nagyszülője született az izraelita hitfelekezet tagjaként, nem esik a zsidókkal egy tekintet alá, ha 5 maga keresztény hitfelekezet tagjaként született és az is maradt s e mellett mind a két szülője házasságkötésük idejében keresztény hitfelekezet tagja volt." A 9-ik §. utolsó bekezdésében foglalt meghatározás pedig így szól: "...akinek csak két nagyszülője született az izraelita hitfelekezet tagjaként s 5 maga keresztény hitfelekezet tagjaként született vagy élete 7-ik évének betöltése előtt keresztény hitfelekezet tagjává lett s mind a két esetben az is maradt." Ha már most az idézett törvényhelyeket a levelében közölt adatok alapján alkalmazzuk, a következő megállapításokra jutunk: 1. Az apa zsidónak számít, mert valamennyi nagyszülője zsidó volt. Az, hogy kikeresztelkedett, nem vehető figyelembe. 2. Az anya nemzsidó, mert reá, mint házasságon kívül születettre — a törvény 9. §-ának 4. bek.-e szerint — a 9. §. fentebb idézett 3. bek.-ét kell alkalmazni (csak két nagyszülője született az izraelita hitfelekezet tagjaként, 5 maga is kereszténynek született és az is maradt s e mellett szülei már házasságkötésük előtt kikeresztelkedtek). 3. Mindkét gyermek zsidónak számít, mert három nagyszülőjük (kettő az apai és egy az anyai ágon) született az izraelita hitfelekezet tagjaként. Az idősebb gyermek 7 éves kora előtt történt kikeresztelkedése és a fiatalabb keresztény születése már eleve nem vehető számításba. Az apa és a nagyobbik gyermek tehát kötelesek viselni a sárga csillagot, mert a zsidók megkülönböztetéséről szóló rendelet kiegészítését tartalmazó 1450/1944. M. E. sz. kormányrendelet (15/1944. sz. Cs. K.) 1. §-ának 4. pontjában foglalt kivétel csak akkor áll fenn, ha a gyermekek nemzsidók. A kisebbik gyermeknek csak hat éves kora betöltése után kell a megkülönböztető jelzést viselnie.

B. B. 1908. 1. Ha a zsidónak minősülő apa keresztény hitfelekezet tagja volna, mentesülne a sárga csillag viselésétől az 1450/1944. M. E. sz. kormányrendelet (15/1944. sz. Cs. K.) 4. pontja alapján, mert a gyermek az 1941. évi XV. t.-c. 9. §. utolsó bekezdésében foglalt meghatározásnak megfelel s így kereszténynek számít. Mivel azonban az apa az izraelita hitfelekezet tagja, viselnie kell a sárga csillagot. Feleségének és gyermekének nem kell a megkülönböztető jelzést hordaniuk, mert nemzsidók. 2. A második példa szerint csak abban az esetben módosul a helyzet a sárga csillag viselés tekintetében, ha az apa az 1450/1944. M. E. sz. kormányrendelet hatálybalépése idején már keresztény vallásfelekezethez tartozott. 3. Ha a zsidónak minősülő házastárs nem tartozik valamelyik keresztény hitfelekezethez, viselnie kell a sárga csillagot. (L. az előbbi két pontot.) 4. L. értelemszerűen az 1. pont alatt írtakat. 5. A rendelet hatálybalépése után történő kikeresztelkedés mentesítő okként nem jön figyelembe.

Sport felszerelések szakszolgálat
Maurer István
Bpest, VI., Teréz-körút 4. Tel.: 224-894
A „BARRÓB SZÖVETÉG” TAGJA

MAGYAR PAPIR ÉS ÍRÓSZERSZÁLLÍTÁSI VÁLLALAT
SCHULER ISTVÁN ÉS FIAI
BUDAPEST, V., SZALAY-UTCA 3. SZÁM.
TELEFON: 12-49-08 ÉS 12-95-76.

HANGYA ÉRTED DOLGOZIKI
MAGAD ÉS CSALÁDOD
ÉRDEKÉBEN TÁMOGASDI!

MAGYAR-SIEMENS-MŰVEK Villamosági Részvénytársaság
BUDAPEST, VI., Teréz-körút 34.

Budapest. Olyan jogszabály nincs, amely kötelezné a lakót, hogy távolléte idejére — tartson az akár huzamosabb ideig is — a lakás kulcsait a háztulajdonosnál, vagy házfelügyelőnél visszahagyja. Lakását a hatóság nem utalhatja ki másnak mindaddig, amíg másutt lakást nem kap.

B. J., Újkenéz. 1. Nagyon sokan vannak így, a fia sem lehet kivétel. Most a haza védelme az első, a tanfolyamot elvégzi a leszerelése után. Katonai szolgálata nemhogy hátrányt, de előnyt jelent később, ha véglegesítik a pénzügy-örösnél. Legyen büszke arra, hogy fia is lőtt harcolhat a fronton a nemzetünk létét fenyegető bolszista horda ellen. Most rájuk van szükség, de ha úgy hozná a helyzet, mindnyájunknak el kell mennünk. Ebben a harcban csak két lehetőség van: vagy győzünk, vagy mind egy szálig elvérünk! Ezt tudnia és hirdetnie kell minden magyarnak! 2. Bejelentése alapján rendeztük az ügyet. Előfizetése f. évi december 31-én jár le.

Hiradó. A közzététel követelése jogos, mert a Cs.-20. Határozványok 24. pont 3. bek.-e szerint a nem közbiztonsági (külső) szolgálatra beosztott rendes (vagyonrésztes) tagok 20%-al felemelt napibetétet fizetnek. Mindenestre furcsa, hogy egyedül Örmel fizetnek felemelt napibetétet és hasonló beosztásban levő bajtársaival szemben mellőzik a Határozmányok rendelkezéseit.

Viták. 1. Kérdés, hogy az ügyvéd valóban elkövette-e a hamis vád bűncselekményét. Ha ugyanis a tudatosság hiányzott belőle, tehát nem volt tisztában azzal, hogy vádja hamis, bűncselekményről nem lehet szó. Egyébként az ügyvédet is éppen úgy fel lehet jelenteni hamis vád miatt, mint más polgári személyt, mert a védelem érdekében nem háríthatja át a vádat ártatlan emberre. Ha eljárásáról az ügyvédi kamara értesül, — függetlenül a büntető eljárástól — fegyelmi eljárást indít ellene. 2. A címváltoztatásokat előjegyeztük.

Hazaszeretet. Kár a lányának úgy elkeserednie, hiszen ilyesmivel mindenki előfordulhat, aki nincs az állásában véglegesítve. Ongyilkosságra sokkal válságosabb helyzetben sem volna szabad gondolnia, mert az gyáva megfűtés a nehézségek elől. Az élet ma a nőktől is kemény helytállást követel s szükség van mindenkire, aki dolgozni akar. Ha leánya másutt elhelyezkedni nem tudna — jelentkezzék női honvédelmi munkára. A legújabb rendelkezések szerinti rövidesen hivatalból is behívják honvédelmi munkára azokat a nőket, akik ilyen célra igénybevehetőek. Egyébként az elbocsátás miatt, amennyiben az szabálytalanul és indokolatlanul történt, panasszal élhet a belügyminisztériumnál, mely a gyermekmenhelyek legfelsőbb felügyeletét gyakorolja.

B. J., 1881. 1. A feleség nem köteles a sárga csillagot hordani, ha a gyermekek nemzsidók. Arra nézve, hogy ki tekinthető zsidónak vagy nemzsidónak, mai számunkban „V. M. örm. Ugod” jelű üzenetünkben útbaigazítást talál.

Szolgálat előtt
Győ sósborszesz
Szolgálat után

A férj nemzsidó, tehát nem vonatkozik reá a zsidóknak löfegyverek, löszerek stb. vásárlásában és tartásában korlátozásáról szóló 1830/1944. M. E. sz. rendelet. (19/1944. sz. Cs. K.)

Harcoló honvédek, Tábori p.: B. 195. A kérdésben a Szolg. Szab. I. R. 647. pontjában foglalt rendelkezések az irányadók. Tájékoztatásul idézzük a vonatkozó szövegrészt: „Végleg felvett tiszthelyettesek, illetőleg az ilyen tiszthelyettesekkel egy beszámítás alá eső tisztesek lefokozásának joga, örmestertől lefelé, a csapatparancsnokot (a csapatparancsnok fegyelmi fenytő hatalmával felruházott előjárót), törzsoermestertől felfelé pedig a honvédelmi minisztert illeti meg.” „A megintési jegyzőkönyvnek végleg felvett tiszthelyettesekkel (s az ily tiszthelyettesekkel egy beszámítás alá eső tisztesekkel) való felvételét, valamint ezeknek a megintési jegyzőkönyv következményeként való lefokozását csak fegyelmi bizottság javaslatára lehet elrendelni!”

K. J. cső. Lovascsendőr-kardot csak akkor viselhet, ha lovas beosztásba kerül és ilyen karddal ellátják. Lovascsendőri átminősítésre csak az iskola befejezése után kerülhet sor, ha azt a szolgálat érdeke és a létszámviszonyok megkívánják. Lovasítását szolgálati úton a kerületi parancshokszágtól kell kérnie, mert ez a kerp. jogkörébe tartozik. (L. Szut. 628. p. utolsó bekezdését.)

Érdeklődő. Ilyen számozású tábori tűzérosztály nem volt az 1914–18. évi világháborúban. Valószínű, hogy a 19. tűzérosztról van szó. Ha igen, ennek iratait a 17. honvéd kiegészítő parancsnokságnál, Debrecenben kell keresnie. Ha ott nem volna nyoma az igazolványoknak, kérjen felvilágosítást a M. kir. Hadilevéltártól (Budapest, I., Bécsikapu-tér 4. sz.). A választ kutatólapon kell kérnie. Ilyen űrlapot — kérelmére — a Hadilevéltár küld.

B. J., Újszász. Véleményünk szerint nincs akadálya annak, hogy elvehesse a leányt, mert nem a mostohaanyjával, hanem nagyszüleiével élt együtt, azok nevelték, édesapja pedig derék, becsületes ember, aki erkölcsi kötelességének tartotta, hogy megszakítsa együttélését a feslettetű anyjával. Természetesen a kivizsgálás lesz hivatott dönteni ebben a kérdésben. Többször írtuk már üzeneteinkben, hogy eljegyzést csak akkor tartson a csendőr, ha a nősü lési engedélyt már megkapta. Legokosabb, ha házassági ígéretét is a kérvény kedvező elintézésétől teszi függővé, mert így nem érheti kellemetlenség.

Zsidó. Alig érthető, hogy mit akar tudni. A rendeletből megállapítható, hogy milyen járóműveken való közlekedéshez kell engedély. 2. A jelenleg érvényes rendelkezések szerint legkorábban 1946 július 1-én várható, ha egyébként minden rendben van.

**MAGYAR ORSZÁGOS
KÖZPONTI
TAKARÉKPÉNZTÁR**

BUDAPEST,

IV. Deák Ferenc u. 7

Telefon: 182-980

Sürgöny cím:

MOKTAR

14 fiók Budapesten és vidéken

14.200. A szülői beleegyezést az apa helyett a gyámnak kell megadnia az árvaszék, mint gyámhatóság előtt. Az apa felkutatása szükségtelen, mert jogai a gyámra szálltak át. Amit nekünk megírt, a nőülési kérvényében is jelenítenie kell. A kérvényhez csatolandó okmányok felsorolását megtalálja a csendőrségnyiség nőülési szabályzatához az 1937. évi 1. sz. Cs. K.-nyel kiadott 1. sz. Függelék 5. oldalán, a 6. § 20. pontjában. A levelében ismertetett adatok szerint a nőülési engedély kiadásának nem látjuk akadályát, de ebben nem mi, hanem a kivizsgálás alapján az illetékes előjáró hivatott dönteni.

KÉZIRATOK, FÉNYKÉPEK.

Tavaszi hangok. — Bombázás. — Erdély. — 55.555. — Tiszavirág. Mindenik vers irójának lelkes magyarságát áruja el, de a közlés mértékét egyik sem üti meg. Egyiküknek sem ajánljuk, hogy folytassa.

Rémhír. Öröm olvasni ilyen írást. Magyar csendőr nem is gondolkozhat másképp. Ebben a szellemben emlékeztünk meg mi is már többször ilyen és hasonló dolgokról, ezért külön cikként nem közöljük.

Dr. V. E. fhdgy. Nagyon szép képeket, közölni fogjuk. Kérünk máskor is.

H. I. Szombathely. Mindkét képe jó és szép. Alkalmilag közöljük.

L. I. Szeged. A képen nem látszik a csendőr ténykedése. A gépe jó, küldjön máskor is képet.

Abonyi örm. Jó, éles kép. Mi nem használhatjuk, de átadtuk az emlékbizottságnak.

F. EE. — T. p. M. 628. Három képe jó, ebből kettőt alkalmilag közölünk.

H. I. Keszthely. Mindkét képe jó és ügyes beállítású. Csak azért nem közöljük, mert a képes lapokból már közismert.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
BENEDEK MIHÁLY alezredes.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, V., Honvéd-utca 10.
Felelős: Györy Aladár igazgató.

Kérjük a rendelést lehetőleg postafordultával eszközölni, mert a készlet korlátozott!

KERÉKPÁR

KÜLFÖLDI MÁRKÁS férfi Steyr,
Diamant, Puch, teljes gyári felszereléssel (gumik, csengő, pumpa és táskában elhelyezett szerszámokkal) **648.—**

Ugyanaz női, szoknyavédőhálósával **670.—**

Nem a gyári felszereléshez tartozó külön cikkek kaphatók!

Teljes kerékpárvilágítás fényoszóróval és Dynamóval
50.—, 54.— és 64.— pengős árban.

Csomagtartó	11.—
Kerékpárolaj, kis üveg	1.—
Nadrágcsatt, párja	—50
Gumiragasztó, tubusban	—80
Névtábla	1.—

Kard- és puskatartó ezidőszertint nincsen.

A kerékpárokat vasúti gyorsárúként, utánvétellel, a többi cikket postán szállítjuk. Külön óhajokat vagy kikötéseket mellőzni kérjük, mert a jelen viszonyok mellett ilyeneket nem vehetünk figyelembe.

CSENDŐRBOLT Bpest, XII., Böszörményi út 19/a.